

II. Drätselkammaren.

Då de viktigaste af Drätselkammaren handlagda ärenden redan blifvit omnämnda under föregående afdelning, torde blott följande här böra upptagas.

a) Ärenden beträffande förvaltningen af stadens fasta gods.

Dels på grund af särskilda utaf Stadsfullmäktige gifna och i det föregående berörda bemyndiganden, dels i stöd af den i Drätselkammarens reglemente Kammaren medgifna befogenheten att genom offentlig auktion försälja staden tillhöriga odisponerade byggnadstomter, försälde Drätselkammaren under året nedan upptagna odisponerade och arrendetomter jemte tillskottsområden, å hvilka, efter det de för desamma fastställda löseskillingar blifvit gäldade medels kontant inbetalning eller medels utställande af skuldsedlar, hvilkas inlösen säkerställdes genom inteckning i tomten eller genom borgen, salubref af Drätselkammaren utfärdades å stadens vägnar:

Försäljning af tomter.

Qvarter N:o	Tomt N:o	Gata	Köparen	Tomtens areal	Pris pr qv. fot		Köpeskillingens belopp	
					Fmk.	Fmk.	Fmk.	Fmk.
80	36	Vladimirs-	Entreprenören S. Smirnoff ¹⁾	12,363	0,85	10,508	55	
80	17	Eriks-	Enkan E. K. Bäckman och hennes dotter ²⁾	12,042	0,75	9,031	50	
81	37	Vladimirs-	Hemmet för obotligt sjuka jemte maskinisten E. Selin ³⁾	22,951,8	0,90	20,656	62	
81	30	André-	Maskinisten K. G. Forslund ⁴⁾	15,000	1,00	24,901	87	
				9,921,5	1,25			
82	1	Sandviks norra kajen	Förgyllaren E. Andersson ⁵⁾	16,180,5	1,10	17,798	55	
82	2	D:o	Byggmästaren G. Jansson och Statsrådet W. Wideman ⁶⁾	16,187,9	1,50	24,281	85	
84	25	Boulevards- (tillskott)	Aktiebolaget P. Sinebrychoff ⁷⁾	12,500	2,00	25,000	—	
92	46	St. Roberts-	Byggmästar H. W. Nordberg ⁸⁾	11,972,2	2,07	24,782	45	
92	7	Rödbergs-	Stenhuggaren P. J. Svensson ⁹⁾	11,864	2,29	27,168	56	
104	21	Högbergs-	Timmermanskan A. E. Lehman ¹⁰⁾	14,400	1,50	31,468	—	
				4,934	2,00			

¹⁾ Drkns prot. den 20 febr. § 32. — ²⁾ D:o d:o den 27 febr. § 14. — ³⁾ D:o d:o den 20 febr. § 32. — ⁴⁾ D:o d:o d:o. — ⁵⁾ D:o d:o d:o. — ⁶⁾ D:o d:o den 20 mars § 25. — ⁷⁾ D:o d:o den 27 mars § 14. — ⁸⁾ D:o d:o den 20 mars § 2. — ⁹⁾ D:o d:o d:o. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 27 febr. § 14.

107	13	Skarpskytte- (tillskott)	Gårdsegaren H. J. Henriksson ¹⁾ . .	2,481	0,35	868	35
119	34	Sjömans-	Fröken E. Stier och Timmermannen A. Skutvik ²⁾	8,157,6	0,65	5,302	44
119	31	Båtsmans-	Arbetareaktiebolaget „Kukka“ ³⁾ . .	21,628	0,80	17,302	40
120	30	D:o	Lokomotivföraren J. F. Engströms arfv. ⁴⁾	18,650	0,80	14,920	—
120	27	Fabriks-	Timmermannen J. P. Ingers ⁵⁾	12,685	1,40	17,759	—
121	36	D:o	Enkan M. Westerholm och Hand- landen V. Karlsson ⁶⁾	14,992	0,65	9,744	80
121	38	D:o	Fältskären F. W. Kother och enkan K. W. Lindholm ⁷⁾	15,164	0,65	9,856	60
123	17	Smeds-	Enkan H. K. Johansson och hennes barn jemte Muraregesällen H. G. Ahlstedt ⁸⁾	13,267,8	0,80	10,614	24
123	19	D:o	Pastorn L. Bengelsdorff ⁹⁾	12,268	1,78	21,837	04
123	15	D:o	Timmermannen J. P. Ingers ¹⁰⁾ . . .	13,267,8	2,15	28,525	77
129	3	Skeppsredare-	Bokföraren A. Toréns arfv. ¹¹⁾	17,600	0,90	15,840	—
129	5	D:o	Gårdsinspektoren G. R. Andersson ¹²⁾	17,600	0,80	14,080	—
158	22	Gräsviks-	Stenhuggaren F. V. Eklund ¹³⁾	21,243	1,83	38,874	69
158	41	Eriks-	Arbetsledaren J. Liljeström ¹⁴⁾	21,264	1,80	38,275	20
162	36	Anne-	Handlanden J. F. Lund och Gårds- egaren K. R. Åström ¹⁵⁾	12,420	1,00	12,420	—
169	3	Arbetare-	Slagtaren K. A. Vikström ¹⁶⁾	13,475	0,80	10,780	—
169	5	D:o	Muraren G. A. Nikander ¹⁷⁾	13,142	0,75	9,856	50
Summa				407,602,1	—	582,454	98

Medelpriset för samtliga försälda tomter utgjorde sålunda 1 m. 42,9 pi per qv. fot.

Utfärdade salu-
bref.

Drätselkammaren utfärdade dessutom under året salubref å nedan upptagna tomter, hvilka enligt förut gällande inlösningsvilkor fått af sina innehafvare lösas till ego genom afbetalningar under tio års tid, utan att dock salubref utfärdats innan hela löseskillingen blifvit erlagd:

Qvarter N:o	Tomt N:o	G a t a	K ö p a r e n	Tomtens areal	Pris pr qv. fot	Köpeskillingens belopp	
					<i>Fmk.</i>	<i>Fmk.</i>	
81	28	André-	Sjömansenkan U. S. Selin m. fl. ¹⁸⁾	15,140	0,60	9,084	—
108	11	Jägare-	Handlanden M. Antipoff ¹⁹⁾	11,280	0,35	3,748	—
112	10	Sjömans-	Formannen K. F. Løstedt m. fl. ²⁰⁾	8,500	0,25	2,125	—
115	9	Båtsmans-	Verkmästaren K. W. Ginman ²¹⁾	8,000	0,50	4,000	—

¹⁾ Drkns prot. den 18 sept. § 11. — ²⁾ D:o d:o den 27 febr. § 14. — ³⁾ D:o d:o d:o. — ⁴⁾ D:o d:o d:o. — ⁵⁾ D:o d:o den 13 febr. § 1. — ⁶⁾ D:o d:o den 20 febr. § 32. — ⁷⁾ D:o d:o d:o. — ⁸⁾ D:o d:o den 27 febr. § 14. — ⁹⁾ D:o d:o den 17 juli § 1. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 18 dec. § 2. — ¹¹⁾ D:o d:o den 20 febr. § 32. — ¹²⁾ D:o d:o d:o. — ¹³⁾ D:o d:o den 25 sept. § 1 o. 16 okt. § 2. — ¹⁴⁾ D:o d:o den 23 okt. § 1. — ¹⁵⁾ D:o d:o den 9 okt. § 22. — ¹⁶⁾ D:o d:o den 20 mars § 26. — ¹⁷⁾ D:o d:o den 27 febr. § 13. — ¹⁸⁾ D:o d:o den 19 juni § 22. — ¹⁹⁾ D:o d:o den 27 febr. § 21. — ²⁰⁾ D:o d:o den 5 juni § 25. — ²¹⁾ D:o d:o den 24 april § 28.

I stöd af Stadsfullmäktiges dels under året dels tidigare fattade beslut afslutade Drätselkammaren legoaftal beträffande staden tillhörig jord uti följande fall:

Utarrenderade lägenheter.

No: å kartan	Lägenhetens namn.	Areal	Arrendatorns namn.	Arrende- tidens utgång			Grundränta i tunnor	Årlig pen- ninge- afgift i <i>Smk.</i>
93	Berghäll, Andra lin. N:o 21	14,734 qv.fot	Handl. M. Gustafsson ¹⁾ . . .	1920	Dec.	31	—	231 —
	D:o plantage	—	Enkan A. Sidneff ²⁾	1890	"	31	—	150 —
	Blåbergsländet, lott 1, 2, 3	69,089 tunnln.	Stadsingeniören O. Ehrström ³⁾	1909	"	31	—	640 —
	Brunnsparkens bad- och simhus	—	Doktor W. Diakoffsky ⁴⁾	1891	Maj	1	—	5,000 —
	D:o d:o	—	Doktor Edv. Juslin ⁵⁾	1896	"	1	—	3,700 —
	Djurgårdsvil- lan No 7	0,75 tunnln.	„De blindas vänner“ ⁶⁾	1940	Dec.	31	—	345 —
	D:o N:o 8	c. 1, 3	Senatskanslisten A. Granström ⁷⁾	1940	"	31	—	190 — pr tnl.
26	Äko, tomtplats	37,950 qv.fot	Fröken A. Trygg ⁸⁾	1906	"	31	—	arrendefritt
7	Gammelstads mjölkvarn	—	Handl. H. V. Nordlin ⁹⁾	1895	"	31	—	3,500 —
61b	Hesperia värds- hus	5,126 tunnln.	Restaurat. F. Forström ¹⁰⁾	1892	Mars	31	—	3,000 —
54 & 55	Humleberg N:o 19	108,000 qv.f.	Garfvaren C. Lindgren och Skräddaren F. Ålander ¹¹⁾	1919	Dec.	31	—	130 —
	D:o N:o 21	86,000 qv.fot	Skrifvaren A. Ahlberg ¹²⁾	1919	"	31	—	225 —
90	Honholmen	0,307 tunnln.	Arbetaren J. Lagerlund ¹³⁾	6 mån. upps.	—	—	—	20 —
	Junkarskolans plantage	4,855 tunnln.	Handl. G. Barkoff ¹⁴⁾	1891	Dec.	31	—	300 —
	„Kapellet“ i Esplanaden	—	Restauratör J. Volontis ¹⁵⁾	1905	Nov.	31	—	7,000 —
100	Norra Blekholmen lott N:o 3	32,000 qv.fot	Friherre A. v. Alftan ¹⁶⁾	1915	Dec.	31	—	260 —
25	Surutoin, åker- jord	4,148 tunnln.	Hyrkusken A. Berndtson ¹⁷⁾	1893	"	31	—	200 —
87a	Tjärholmen, upplagsplats	0,7 tunnln.	Firm. H. Borgström & C:o ¹⁸⁾	1900	"	31	—	435 —
87b	D:o d:o	0,7 tunnln.	Handl. F. J. F. Sjöblom ¹⁹⁾	1900	"	31	—	420 —

¹⁾ Drkns prot. den 9 okt. § 26. — ²⁾ D:o d:o den 13 febr. § 10. — ³⁾ D:o d:o den 16 jan. § 8. — ⁴⁾ D:o d:o den 3 april § 22. — ⁵⁾ D:o d:o den 18 dec. § 27; arrendet vidtager den 1 maj 1891. — ⁶⁾ D:o d:o den 30 jan. § 1. — ⁷⁾ D:o d:o den 27 nov. § 21. — ⁸⁾ D:o d:o den 29 maj § 23. — ⁹⁾ D:o d:o den 5 juni § 11. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 13 nov. § 27. — ¹¹⁾ D:o d:o den 6 febr. § 22. — ¹²⁾ D:o d:o den 9 okt. § 28. — ¹³⁾ D:o d:o den 6 febr. § 6. — ¹⁴⁾ D:o d:o den 16 okt. § 28. — ¹⁵⁾ D:o d:o den 27 nov. § 20; arrendet utgör till den 1 dec. 1900 *Smk.* 7,000 och derefter *Smk.* 9,800 samt för underhåll af planteringar under förstnämnda tid 1,500 och derefter 2,100 mk årligen. — ¹⁶⁾ D:o d:o den 19 juni § 15; arrendet utgör för 1890—1899 *Smk.* 260, för 1899—1909 *Smk.* 455 samt under den återst. tiden *Smk.* 650. — ¹⁷⁾ D:o d:o den 6 nov. § 1. — ¹⁸⁾ D:o d:o den 18 dec. § 1. — ¹⁹⁾ D:o d:o d:o.

Edesholmens
utarrendering.

Utarrenderingen af *Edesholmen*, hvartill utverkats Stadsfullmäktiges bemyndigande¹⁾, kom ej till stånd, enär den person, som gjort arrendebud å nämnda lägenhet, sedermera ej ställde föreskrifven borgen för arrendet²⁾.

Ansökt utbrytning af en del af villan *Arkadia* för utvidgning af gasverket.

Sedan Gaslysningsaktiebolaget med arrendatorn af staden underlydande villan *Arkadia* träffat aftal, hvarigenom bolaget erhöll rättighet att för den återstående arrendetiden, eller till den 1 januari 1901, disponera sydvestra delen af villans område, inkom bolaget till Drätselkammaren med anhållan såväl om godkännande af denna öfverlåtelse som om utbrytning af den till bolaget upplätta marken och dennas utarrendering åt bolaget på längre tid äfvensom om rättighet för bolaget att få i sammanhang dermed på arrende öfvertaga den angränsande mark som af staden användes såsom mullgård. Bolaget tillkännagaf tillika dess afsigt vara att å ifrågavarande plats förlägga en ny gasklocka, för hvilken nödvändiga utvidgning af gasverket utrymme saknades å dess nuvarande tomtplats. Efter det syn å stället förrättats i närvaro af ombud för Åbo kasern och finska teaterhuset, hvilka hvardera voro belägna i närheten af det åsyftade området, ansåg sig Drätselkammaren³⁾, på grund af de anmärkningar som af bemälda ombud gjordes emot den tilltänkta anläggningen, samt i betraktande af en å finska teaterhusbolagets vägnar framställd anhållan att en del af platsen måtte reserveras för en blifvande ny finsk teater, böra afslå gaslysningsaktiebolagets anhållan att här få uppföra en gasklocka likasom äfven framställningen att få disponera platsen längre än till år 1901 samt att få arrendera den mark som upptages af stadens mullgård.

Minskning af grundröntan för plantagen å Humleberg.

Emedan från plantagen å *Humbleberg* under året afsöndrats villalotterna N:ris 19, 20, och 21, hvilka särskildt utarrenderats, beslöt Drätselkammaren⁴⁾ att nedsätta den från plantagen utgående grundröntan i samma proportion som arealen minskats, eller med 0,8 tunnor råg.

Nedsättning af arrendet för området Litt. B. af lägenh. N:o 43 Malm.

Med afseende derå att större delen af området Litt. B. af lägenheten N:o 43 *Malm*, hvilket område varit utarrenderadt åt Rusthållaren S. Konkola emot en penningeafgäld af 300 mk och grundränta af 1,179 tunnor råg, blifvit för statsjernvägarnes räkning exproprierad, beslöt Drätselkammaren⁵⁾, efter verkställd syn, hvarvid befanns att af den ursprungliga arealen 2,948 tunmland endast 0,62 tunmland återstod, att arrendeafgif-

1) Se pag. 7. — 2) Drkns prot. den 27 nov. § 19. — 3) D:o d:o den 13 mars § 31.
— 4) D:o d:o den 27 nov. § 39. — 5) D:o d:o den 6 nov. § 10 och 27 dec. § 16.

ten för den kvarvarande delen skulle, jemte det grundrätan bortföle, från årets början utgå med endast 60 mk.

Emedan vid hållen syn å staden underlydande *Grejus* hemman erfarrits, att å hemmanets mark förefanns en mängd underarrendatorer, hvilka derstädes hade byggnader uppförda, beslöt Drättselkammaren¹⁾, efter att hafva införskaffat utredning angående de aftal hvarpå bemälda arrendatorer grundade sin besittningsrätt till de af dem innehafvande områden, anmoda Byggnadskontoret att inkomma med förslag rörande begränsningen af dessa områden, hvilka dervid borde å karta affattas.

Enär Handlanden A. Lindström, som af Kejs. Senaten²⁾ ålagts att, vid utsatt vite, till den 1 nov. 1889 bortscaffa en å *Grejus* hemmans mark utan tillstånd uppförd benmjölsqvarn, icke fullgjort denna föreskrift, blef Lindström, på Drättselkammarens derom hos Guvernören i länet framställda yrkande³⁾, fälld till det af honom försuttna vitet 200 mk och ålagd att inom två veckor efter erhållen del af Guvernörens utslag undanskaffa omförmälda byggnad vid äfventyr att sådant eljes finge genom Drättselkammarens försorg på Lindströms bekostnad verkställas. Guvernörens härom meddelade utslag blef sedermera af Kejs. Åbo Hofrätt⁴⁾, der Handlanden Lindström besvärat sig, fastställt, sålunda likväl att den tid inom hvilken Lindström borde vid utsatt äfventyr undanskaffa ifrågavarande qvarnbyggnad skulle räknas från dagen för Hofrättens utslag. Enär Lindström uti revisionsväg drog saken under Kejs. Senatens pröfning, kunde någon vidare åtgärd deri under året ej af Kammaren vidtagas.

Egaren af Helsingfors Skeppsdocka Ingenjören O. Eklund, som redan år 1888 anhållit⁵⁾ att få till ego inlösa den åt nämnda inrättning på arrende upplåttna mark jemte tvenne mindre dertill stötande jordstycken, men derefter ej fullföljt ansökningen, upprepade nu sin berörda anhållan; och förordnade Drättselkammaren⁶⁾ i anledning häraf ånyo till syn och värdering å ifrågavarande område, utan att dock något instrument öfver denna förrättning under året inlemnades.

Sedan Stadsfullmäktige⁷⁾ medgifvit delning af bostadsvillan N:o 1 *Wallgård* i tvenne tomter, benämnda N:o 1a och N:o 1b, samt bemyndigat Drättselkammaren att särskildt utarrendera hvardera af dessa tomter för återstoden af den för villan N:o 1 bestämda arrendetiden, ansåg sig Kam-

1) Drkns prot. den 6 mars § 34. — 2) Se 1889 års ber. pag. 70. — 3) Guvns utslag af 8 april; Drkns prot. den 17 april § 19. — 4) Hofrns utslag den 12 juli; Drkns prot. den 17 juli § 13. — 5) 1888 års ber. pag. 66. — 6) Drkns prot. den 14 aug. § 11. — 7) Se ofvan pag. 9.

maren¹⁾ böra, innan delningen genomfördes, infordra utredning om de i villan fastställda inteckningar jemte intyg af inteckningshafvarene derom att desse samtyckte till delningen. Enär denna utredning icke af arrendatorn föreställdes, blef den beslutna delningen tillsvidare ej genomförd.

Beviljande af
friare disposi-
tionsrätt.

Med anledning af särskilde arrendatorers ansökningar om erhållande af den, för intecknings vinnande i byggnaderna å deras arrendemark, enligt lag erforderliga rättigheten att, utan stadens hörande, till annan öfverlåta sin arrenderätt, beviljade Drätselkammaren, jemlikt Stadsfullmäktiges den 26 april och 5 september 1882 Kammarerna gifna bemyndigande att afgöra sådana ärenden, slik friare dispositionsrätt för följande lägenheter:

Berghäll, Andra linien N:o 3²⁾,
 " " " N:o 23³⁾,
 " " " N:o 25⁴⁾,
 " Tredje linien N:o 14⁵⁾,
 " " " N:o 20⁶⁾,
 " " " N:o 22⁷⁾,
 " " " N:o 24⁸⁾,
 " " " N:o 26⁹⁾,
 " Femte linien N:o 10¹⁰⁾,
Blekkholmen, norra, lott. N:o 1 och 2¹¹⁾,
 " " " N:o 3¹²⁾,
Djurgårdsvillan N:o 1¹³⁾,
Eko, tomtplats för „Folkets hem“¹⁴⁾,
Humbleberg, villan N:o 8¹⁵⁾,
 " " N:o 19¹⁶⁾,
 " " N:o 20¹⁷⁾,
Mejlans, villan Toivola¹⁸⁾,
Östra Brunnsparken, villan N:o 21¹⁹⁾.

I stället för att de från dessa lägenheter utgående arrendeafgifterna förut varit säkerställda genom borgesförbindelser, blefvo nu på öfligt sätt

1) Drkns prot. den 20 nov. § 18. — 2) D:o d:o den 13 mars § 6. — 3) D:o d:o den 27 mars § 2. — 4) D:o d:o d:o § 3. — 5) D:o d:o den 13 febr. § 7. — 6) D:o d:o den 27 febr. § 6. — 7) D:o d:o den 30 jan. § 7. — 8) D:o d:o den 27 mars § 4. — 9) D:o d:o d:o § 5. — 10) D:o d:o den 20 febr. § 2. — 11) D:o d:o den 6 febr. § 25. — 12) D:o d:o den 24 juli § 21. — 13) D:o d:o den 1 maj § 4. — 14) D:o d:o den 10 juli § 9. — 15) D:o d:o den 3 jan. § 3. — 16) D:o d:o den 11 dec. § 1. — 17) D:o d:o den 22 maj § 20. — 18) D:o d:o den 13 mars § 28. — 19) D:o d:o den 13 nov. § 2.

vid den friare dispositionsrättens beviljande lägenheterna, med undantag dock för villan Toivola, först in-tecknade staden till säkerhet för arrende-afgifternas utgörande.

Under året godkände Drätselkammaren inalles 27 borgesförbindelser Godkända borgesförbindelser. för ingångna arrendeaf-tal, 12 för leverans- och entreprenadkontrakt samt 3 för skuldsedlar å köpeskillingar för tomter.

Uti sammanlagdt 43 fall godkände Drätselkammaren ingifna ritningar för tillämnade husbyggnader å stadens arrendemark, nemligen för 9 byggnadsföretag å Ås, 6 å Berghäll och å Humleberg, 3 å Lilla Broholmen och å Fölisön, 2 å Djurgårdsvillor, Högholmen och Norra Blekholmen m. fl. Godkända byggnadsritningar.

Till följd af gjorda ansökningar och efter föreställd utredning om åtkomsten godkände Drätselkammaren de arrendeöfverlåtelser, genom hvilka nedan nämnda personer för återstoden af förut bestämd legotid förvärfvat sig besittningsrätt till följande, utom den egentliga staden belägna lägenheter: Öfverlåtelser af arrenderätt.

N:o	Lägenhetens namn	Den nye innehafvaren.
	<i>Berghäll:</i>	
	Andra linien: N:o 9	Byggmästaren J. L. Mantila ¹⁾ .
	” ” N:o 15	Murarene G. A. Helenius och A. Sivenius ²⁾ .
	Tredje linien: N:o 1	Handlanden P. Kahelin ³⁾ .
	” ” N:o 3	Handlanden A. W. Ojanen ⁴⁾ .
	” ” N:o 4	Kollegiassessorn A. Terentjeff ⁵⁾ .
	” ” N:o 14	Snickaren K. J. Kulla ⁶⁾ .
	Fjerde linien: N:o 3	Restauratören John Lindgren ⁷⁾ .
	” ” N:o 6	Modellsnickarn M. Lindbom ⁸⁾ .
	<i>Brunnsparksvillan</i> N:o 21	Konditorn K. J. Björkqvist ⁹⁾ .
	<i>Brunnsparkens</i> kägelbana	Ekefru Ch. Stenberg ¹⁰⁾ .
	<i>Djurgårdsvillan</i> N:o 1	Kollegiassessorn A. Terentjeff ¹¹⁾ .
27a	<i>Fogelvik</i>	Byggmästaren J. H. Helenius ¹²⁾ .
35 & 36	<i>Holmnäs & Sundsberg</i> litt. C. 3	Doktorn A. Genetz ¹³⁾ .
54 & 55	<i>Humbleberg:</i> N:o 6	Handlanden N. Kollin ¹⁴⁾ .
	N:o 7	Målaren K. G. Lahtonen ¹⁵⁾ .
	N:o 8	Landthushållaren J. F. Ahlgren ¹⁶⁾ .
23	<i>Hörneberg</i> litt. A.	Enkefru W. Löppönen ¹⁷⁾ .
	<i>Mejlans villan</i> Toivola	Löjtnanten W. Tunzelman v. Adlerflug m. fl. ¹⁸⁾ .

¹⁾ Drkns prot. d. 13 nov. § 5. — ²⁾ D:o d:o d. 1 maj § 16. — ³⁾ D:o d:o d. 27 maj § 4. — ⁴⁾ D:o d:o d. 24 april § 9. — ⁵⁾ D:o d:o d. 10 april § 3. — ⁶⁾ D:o d:o d. 24 juli § 12. — ⁷⁾ D:o d:o d. 16 jan. § 1. — ⁸⁾ D:o d:o d. 13 nov. § 3. — ⁹⁾ D:o d:o d. 13 nov. § 1. — ¹⁰⁾ D:o d:o d. 8 maj § 20. — ¹¹⁾ D:o d:o d. 5 juni § 2. — ¹²⁾ D:o d:o d. 27 nov. § 24. — ¹³⁾ D:o d:o d. 13 febr. § 12. — ¹⁴⁾ D:o d:o d. 17 april § 7. — ¹⁵⁾ D:o d:o d. 6 nov. § 7. — ¹⁶⁾ D:o d:o d. 1 maj § 2. — ¹⁷⁾ D:o d:o d. 18 sept. § 10. — ¹⁸⁾ D:o d:o d. 13 mars § 28.

25	<i>Surutoin</i> , tomtplats	Snickaren C. H. Bärlund ¹⁾ .
25b	" "	Hyrkuskarne K. W. Lindqvist, E. G. Salo och J. Löfgren ²⁾ .
60c	<i>Tölvö</i>	Handlanden J. Lindström ³⁾ .
	<i>Wallgård</i> N:o 3 jemte tillskotts- område	Maskinisten A. Alm ⁴⁾ .
16	<i>Ås</i> N:o 11	Fabriksarb. F. A. Johansson ⁵⁾ .
	N:o 12	Rusthållaren K. F. Wulff ⁶⁾ .
	N:o 17	Villaegaren A. Sten ⁷⁾ .
	N:o 18	Hyrkusken K. O. Liuttu ⁸⁾ .
	N:o 20	Vaktmästaren J. Sunell ⁹⁾ .
	N:o 21	Villaegaren K. Karlsson ¹⁰⁾ .
	N:o 22	Hyrkusken A. W. Olin ¹¹⁾ .
	N:o 25	Hyrkusken J. H. Hyvärinen och Arb. A. F. Rantanen ¹²⁾ .

Likaså godkände Drätselkammaren¹³⁾, på derom gjord ansökning, den till Formansenkan E. G. Lundström skedda öfverlåtelsen af besittnings- och lösningsrätten till inom staden belägna, till inlösen upplåtna arendetomten N:o 10 vid Båtsmansgatan i kvarteret N:o 115.

Ersättning åt innehafvare af arrendetomt för undanskaffande af åbyggnader.

Utaf det af Stadsfullmäktige år 1889¹⁴⁾ beviljade anslag till ersättningar åt särskilda innehafvare af arrendetomter för bortscaffande af åbyggnader, hvilka voro hinderliga för stadsplanens genomförande, utanordnade Drätselkammaren under året¹⁵⁾ till Formansenkan H. K. Johansson för henne tillhörig åbyggnad å tomten N:o 1 vid Kaptensgatan ett belopp af 3,500 mark.

Frågan om Vinkelgatans uträtning genom Bocken.

Under nästföregående år¹⁶⁾ hade i Drätselkammaren väckts fråga om åstadkommande af en direkt förbindelse mellan Vinkelgatan och Gengatan genom kvarteret Bocken, öfver hvilket förslag stadsingenjörens yttlande infordrats. Jemte anmälan att kostnaden för den nya gatans planering beräknats skola under ogynsamma förhållanden stiga till 35,300 mk, hemställde stadsingenjören att Drätselkammaren måtte föranstalta värdering af de byggnader å tomten N:o 10 vid Elisabetsgatan, hvilkas undanskaffande blefve af nöden, om gatanläggningen komme till stånd; och förordnade Kammaren jemväl¹⁷⁾ till sådan värdering, men förekom ärendet ej under året till vidare åtgärd.

1) Drkns prot. d. 19 juni § 2. — 2) D:o d:o d. 13 mars § 2. — 3) D:o d:o d. 7 aug. § 5. — 4) D:o d:o d. 27 febr. § 5. — 5) D:o d:o d. 10 juli § 6. — 6) D:o d:o d. 29 maj § 5. — 7) D:o d:o d. 7 aug. § 1. — 8) D:o d:o d. 25 sept. § 18. — 9) D:o d:o d. 28 aug. § 15. — 10) D:o d:o d. 24 juli § 1. — 11) D:o d:o d. 25 sept. § 3. — 12) D:o d:o d. 27 nov. § 37. — 13) D:o d:o d. 6 febr. § 2. — 14) Se 1889 års ber. pag. 1 o. 2. — 15) Drkns prot. d. 10 april § 2. — 16) Se 1889 års ber. pag. 74. — 17) Drkns prot. d. 3 jan. § 25.

Sedan de vester om Badhusgatan belägna magasinstitomterna N:ris 19—22 jemte å dem befintliga magasinbyggnader blifvit i och för gatans utvidgning exproprierade och till stadens disposition öfverlemnade, försålde Drätselkammaren¹⁾ de å nämnda tomter befintliga, dels af sten dels af trä uppförda magasinbyggnaderna för inalles 3,225 mk, med skyldighet för köparene att omedelbart bortskaffa byggnaderna.

Försäljning af byggnaderna å magasinstitomterna N:ris 19--22 vid Badhusgatan.

Den inom Brunnsparcken belägna äldre vaktmästarebostaden jemte ett uthus dersammastädes, hvilka hvardera borde undanskaffas, blefvo likaledes af Drätselkammaren försålda²⁾ för ett pris af 300 mk, hvarjemte ett för brandmanskapets räkning uppfördt stighus och ett uthus å brandverkstomten vid Högbergsgatan, hvilka voro hinderliga för det å tomten pågående byggnadsföretaget, afyttrades³⁾ för tillsammans 700 mk.

Försäljning af vaktmästarebostaden jemte uthus i Brunnsparcken samt steghuset och ett uthus å brandverkstomten.

Af de 28 s. k. narinkbodarne vid Simonsgatan uthyrdes 25 genom auktion⁴⁾ för tiden från den 1 juni 1890 till samma dag 1891 emot årsafgifter till sammanlagdt belopp af 4,526 mk. Innehafvarene af återstående 3 bodar begagnade sig af dem tillkommande rätt att emot oförändrad hyresafgift bibehålla desamma uti ytterligare ett års tid. Likaså uthyrdes⁵⁾ för samma tid 18 invid bodarne uppställda mångleridiskar för 784 mark.

Uthyrning af narinkbodarne och diskarne

Butikerna i Saluhallen å Vestra Kajen uthyrdes af Drätselkammaren dels genom auktion⁶⁾ dels under hand för tiden från den 1 juni 1890 på ett år med rättighet för den hyresgäst som ordentligt fullgjorde sina skyldigheter att utan förändring af villkoren erhålla 3 års förlängning af hyrestiden; och utgjorde summan af de för år erbjudna arrendeafgifterna 31,911 mk eller i medeltal 265 mk 92 p. för enhvar af de 120 butikerna.

Uthyrning af butikerna i Saluhallen.

Stadens simhus vid Brobergskajen och i Munkholmsundet, med skyldighet för entreprenören att emot bestämda afgifter hålla dem tillgängliga för allmänheten, upplätos af Drätselkammaren⁷⁾ för sommaren 1890 mot en ersättning till stadskassan af inalles 161 mk. På grund af skador, hvilka af stormen i slutet af augusti förorsakats å simhuset i Munkholmsundet, efterskänktes dock sedermera⁸⁾ 75 mk å arrendet för nämnda simhus.

Uthyrning af simhusen.

Rättigheten att uppbära afgiften för begagnandet af stadens mulbetesmark upplätos af Drätselkammaren⁹⁾ för en ersättning af 281 mark

Utlekning af mulbetesmark m. m.

¹⁾ Drkns prot. d. 2 okt. § 6. — ²⁾ D:o d:o d. 1 maj § 7. — ³⁾ D:o d:o d. 29 mars § 2. —

⁴⁾ D:o d:o d. 8 maj § 1 och 22 maj § 5. — ⁵⁾ D:o d:o d. 1 maj § 27, d. 8 maj § 1 och d. 29 maj § 7. — ⁶⁾ D:o d:o 17 april § 1 och d. 24 april § 1. — ⁷⁾ D:o d:o d. 16 maj § 1. —

⁸⁾ D:o d:o d. 11 sept. § 1. — ⁹⁾ D:o d:o d. 24 april § 3 och d. 16 maj § 1.

samt rättigheten att afberga gräsväxten å särskilda odisponerade områden för sammanlagdt 326 mk¹⁾.

Föranstaltade
syner.

Förutom en mängd syner för uppgörande af förslag till ny utarrendering af lägenheter, byggnadssyner i anledning af ansökningar om tillstånd till byggnadsföretag m. m., förordnade Drätselkammaren under året, bland annat, till kontrollsyner å lägenheterna²⁾ Aspås, Eko, Fogelvik, Hagnäs, Hörneberg, Kivikko, Necken, Surutoin och Ås äfvensom till tioårssyner å villorna Taipale³⁾ och N:o 80 Qvarnberget⁴⁾.

Såsom redogörelse för de under året verkställda allmänna arbetena intages här främst den af stadsingeniören till Drätselkammaren afgifna berättelsen om Byggnadskontorets verksamhet, hvilken är af följande lydelse:

Byggnadskontorets
arbeten och
anslag.

„Aflönningen af Byggnadskontorets ordinarie personal, som icke bokföres å Kontoret, torde hafva utgått i enlighet med fastställd utgiftsstat och af det anslag, 8,000 mark, som beviljats för extra ingenjör och ritartbiträden, har icke tagits i anspråk mer än 4,939 mk 25 p. enär yngre ingenjörbiträden, hvilka varit anställda vid regleringsarbetena eller biträdt vid andra större arbeten, aflönats med för dessa arbeten beviljade anslag.

Med anslaget för „Skogvaktarbiträden“ hafva såsom förut mindre vid skogarnes skötsel nödiga arbeten blifvit bekostade men då under sistförflutna år stora rödningensarbeten, efter stormen i Augusti, bedrifvits med extra-anslag, har på ofvannämnda konto, hvars anslag är 700 mk och som eljes helt och hållet åtgått, blifvit påförda endast 476 mk 10 p.

Anslaget för materialvakter, 2,000 mk, har öfverskridits med 1,257 mk 50 p. Detta har dock ej någon annan betydelse än att, vid dagsverkslistornas uppgörande, utgifterna för vakter vid olika arbetsplatser, särskildt natt- och helgdagsvakter, icke af resp. kvartermän genast blifvit påförda motsvarande arbetens konti utan påförts det allmänna under „Byggnadskontoret“ upptagna anslaget „Materialvakter“, hvarmed endast vakterna vid materialgårdarne och vid tillfälliga upplag egentligen hade bordt bestridas.

Med generalkartans uppgörande har arbetet endast långsamt fortskridit emedan detsamma utförts af en af de vid Byggnadskontoret eljes anställda extra ingenjörerna på tider då de allmänna arbetenas handhavande sådant tillåtit. Ett sådant arbetssätt har följts emedan komplette-

¹⁾ Drkns prot. d. 19 juni § 1. — ²⁾ D:o d:o d. 31 juli § 26. — ³⁾ D:o d:o d. 20 nov. § 4. — ⁴⁾ D:o d:o d. 16 jan. § 9.

ringarna af de under föregående år utförda allmänna mätningarna och hopställandet af äldre kartor lämpligast utföres af den ingenjör som utför Byggnadskontorets geodetiska arbeten. Af anslaget 2,000 mark hafva åtgått 1,342 mk 10 p. Genom de kompletteringar som under detta år utföras kan generalkartan emellertid antagligen under något af de närmast följande åren blifva färdig.

Det oberäkneliga anslaget för „material- och handtlangardagsverken vid mätningar“, hvilket månget är öfverskridits, har under 1890 räckt till, och hafva utgifterna för expenser endast obetydligt öfverstigit den för desamma beviljade summan.

Under „Byggnader och lägenheter“ ingående: „Inredning och remont i desinfektionshuset“ utfördes på sätt Helsevårdsnämnden ansett nödigt, hvarvid i rummet der inficerade defekter insättas i ugnen likasom i det der de uttagas uppfördes särskilda eldstäder och badrummet förseddes med sjelfständig vattenuppvärmningsapparat och kakelugn. Det hade nemligen visat sig omöjligt att med den endast tidtals, vid skeende desinfektioner, verkande värmeledningen hålla rummen torra och på tillfredsställande sätt sköta inrättningen. På samma gång byggdes invid desinfektionshuset ett skjul af bräder för inrättningens åkdon äfvensom för dess ved.

Allmänna arbeten enligt 1890 års stat. -- Byggnader och lägenheter.

Kommunala sjukhusbyggnadernas brädfodring, som utfördes på entreprenad under sommaren 1889, men då icke slutfördes, kompletterades och målades af den för arbetet antagna entreprenören, hvarvid den beräknade kostnaden 5,000 mark öfverskreds med 957 mk 48 p.

Det för „Undersökning af plats för och ritning till saluhallar“ beviljade anslaget 4,000 mark togs af Byggnadskontoret i anspråk endast för profgräfnig och pliktning å Sandvikstorget, hvarför kostnaden steg till 151 mk 80 p.

Invid Badhuset i Brunnsparken uppfördes en uthusbyggnad, innehållande vedbod och förvaringsrum för effekter äfvensom afträde med olika afdelningar. Genom de större fordringar på yttre prydlighet, som ansågs böra ställas på byggnaden, då dess läge är mycket exponerad, öfverskreds emellertid det af Byggnadskontoret, för en vida enklare inrättning beräknade anslaget, med 976 mk 99 p.

För uppförande af simhus vid Brobergskajen, ett för män och ett för qvinnor, fanns i budgeten anslag upptaget och så önskligt det än var att få dessa byggnader uppförda, då de äldre nedsjunkna simhusen voro nästan obegagneliga, kunde med utförandet ej i tid påbörjas då under

sistförflutna vinter bristen på timmermän till den grad gjorde sig gällande, att nödigt antal sådana ej ens kunde erhållas till de ännu viktigare kajarbetena.

Folkskolan i förstaden Berghäll uppfördes genom af Drätselkammaren antagen entreprenör under inseende af dertill utsedde byggnadssynermän och arkitekt, hvarför af Byggnadskontoret endast verkställdes oundgängliga planeringsarbeten och uppsättande af hägnad kring tomten. För betäckande af de härmed förenade utgifterna, 2,488 mk 88 p., hvilka icke upptagits i kostnadsförslaget för skolbyggnaden, ingår anslag uti innevarande års utgiftsstat.

Anslaget för „Diverse reparationer“ togs i anspråk ej allenast för vanlig årligen återkommande reumont på stadens byggnader och lägenheter utan utfördes efter försiggångna syneförrättningar på grund af särskilda förordnanden äfven större arbeten å byggnader och inrättningar. De nyligen i stadens ego öfvergångna byggnaderna i Brunnsparke kräfvade årligen omfattande reumont och hafva arbeten under sistförflutna år derstädes utförts i badhuset för 1,050 mk, i simhusen för 360 mk, i Brunns huset för 760 mark. Remontarbetena inom rådhuset stiga till 4,300 mk, i saluhallen till 1,040 mk, i tull- och packhuset 2,500 mk, i Kaisaniemi världshus 2,070 mk, i Hesperia d:o 860 mk, i qvarnen i Gammlestaden 1,790 mk, i folkbiblioteket 840 mk, i auktionskammaren 715 mk, i skogvaktarbostäderna 650 mk, i brandverksbyggnaderna 480 mk, i kommunala sjukhusbyggnaderna 590 mk, mångleribodarna 340 mk (allt i runda tal) o. s. v. Det för dylika arbeten beviljade anslaget 15,000 mark har härigenom öfverskridits med 7,079 mk 47 p.

Gator och allmänna platser.

Trottoiren längs Lappviksgatan utanför sqvären och obebyggda tomten i hörnet af nästnämnda och Gräsviksgatorna förseddes med kantsten och belades med asfalt, hvilket för de talrika besökarene af begravningsplatserna torde vara så mycket angenämare som trottoirerna på andra sidan af gatan till stor del äro synnerligen dåliga.

Å Östra Henriksgatan mellan Alexanders och N. Esplanadgatan utfördes reparationer men endast hälften af det för sagda reumont beviljade anslaget togs i anspråk af orsak att samma gatuandel på föregående senhöst redan blef så dålig att arbeten derå måste utföras, hvilka Byggnadskontoret hade för afsigt att uppskjuta till påföljande vår.

Östra Henriksgatans beläggning med nubbssten och omplanering mellan Gasverks-gatan och Statsjernvägarnes godsbangård uppskjöts jemlikt

Magistratens beslut med anledning deraf att ena sidan af gatan var intagen för ett byggnadsföretag på Gasverkets tomt.

Af Norra Esplanadgatans mellan Unions- och Mikaelsgatan beläggning med nubbssten utfördes endast den del som är belägen mellan Unions- och Fabiansgatorna, äfvenledes enligt Magistratens beslut, med anledning af att den öfriga delen af gatan måste upprivas vid ombyggnad af kloaken å samma sträcka. Arbetet å förstnämnda del utfördes för stadens såväl som för tomtägarenes räkning på entreprenad af Aktiebolaget „Granit“ till ett pris som något understeg det af Byggnadskontoret beräknade. Ehuru körbanans tvärprofil ej utföll fullt gynsam, i det att kullringen nära rännstenarne är något för stor, torde dock detta första för stadens räkning utförda prof med nubbstensläggning kunna anses vara ett godt sådant och mana till efterföljd å stadens öfriga centrala, starkt trafikerade gator.

Trottoiren utanför Norra brandtornets tomt längs Estnäs-gatan för-sågs med tidsenlig gångbana men öfverskreds härvid något den beräknade kostnaden, emedan extra anordningar vidtogos för underlättande af brandredskapens körande tvärs öfver rännstenen till de invid stående skjulen.

Salutorgets vestra del, intill Sofiegatans riktninglinje, omlades med fältstensbeläggning såsom förut, med undantag af de tvenne diagonaliter korsande körbanorna och Unionsgatans förlängning utanför Kapellesplanaden, hvilka belades med nubbssten. Härvid iaktogs att den under den gamla fältstensläggningen starkt förorenade jorden bortschaktades och ersattes med ren sand till minst 1 fots djup. Tyvärr utfördes icke detta arbete med tillräcklig skyndsamhet, enär entreprenören saknade tillräckliga kvantiteter nubbssten af fullgod beskaffenhet. Sedan han emellertid fått anvisning på ingenjören R. Runeberg tillhöriga stenhuggeriet i Wiborg och härifrån reqvirerat tvenne skutlaster, hvilka emellertid för motiga vindar behöft nära tre veckor till seglatsen, slutfördes ändtligen arbetet under oktober månad. Enligt tidigare beslut indelades de för olika slag af handelsvaror anvisade delarne af torget i rutor, infattade af nubbstensrader. Genom att entreprenören åtagit sig nubbstensläggningen för ett lågt pris inbesparades 4,261 mk 61 p. på detta arbete.

Entreprenadprisen för nyläggning af gator och trottoirer hade något stigit i jämförelse med föregående år men utfördes dock hithörande arbeten sålunda att deras totalkostnad visar en obetydlig behållning. Å Sandvikstorget, till hvars nyläggning beviljats en rund summa 10,000 mark,

stensattes Andreægatans förlängning och sydvästra delen jemte det en stor del påfylldes med tillgängligt och på stället uppgräfdt material. För att åstadkomma ett afslutadt helt, behöfdes emellertid en summa af 11,006 mk 20 p. Af det för Styrmansgatan beviljade anslaget 2,430 mk åtgick endast 1,729 mk af anledning att en odisponerad tomt, hvilkens gatuandel förut ålegat staden att bekosta, under året blef försåld. Om öfriga nyläggningar nemligen å Röddälds-, Fredriks-, Eriks-, Kamp- och Annegatorna finnes intet anmärkningsvärdt att här nämna. Å Jägaregatan, hvars stensättning ålåg tomtégarene, utfördes mindre planeringsarbeten, hvartill 1,440 mark voro anslagna, för inalles 960 mk 88 p.

Reglerings-
arbeten.

Af de stora regleringsarbetena, omfattande gatuplanering jemte anläggning af vattenledning och kloaker, hvilka påbörjades 1888, blefvo de flesta utförda till hvilka anslag blifvit beviljade, men då mindre kompletteringsarbeten under ett följande år å många af desamma måste utföras, hafva resp. konti i böckerna afslutats endast för 1888 års regleringsarbeten (Kaserngatans kanal och vattenledning, Högbergs- och Bergmansgatorna d:o d:o, Skarpskyttegatan d:o d:o, Jägaregatan d:o d:o, Qvarterets 127 kanal, Fabriksparkens kanal, Skepparegatan (delvis), Smedsgatan (delvis), Fabriksgatan (delvis), Munkholmsgatan (delvis), Docksgatans vestra hälft, Båtsmansgatan samt Väfvaregatan) samt för Jungfrustigen och Sandvikskajen, Arbetare-, Smeds- (delvis) och Albertsgatorna af 1889 års arbeten, hvaremot af sistnämnda års konti de öfriga fortfarande hållits öppna nemligen: Hafs-, Skeppsredare-, Wladimirs-, Eriks-, Gräsviks-, Repslagare-, Sandviks- och Väfvaregatorna samt Docksgatans östra hälft. Likaså blefvo sistförflutna års regleringsarbeten ej definitivt d. v. s. i böckerna afslutade, ehuru förutom Badhusgatans planering hithörande anläggningar med undantag af obetydligare kompletteringar blifvit utförda. Beträffande Badhusgatan må nämnas att utvidgningen af densamma något fördröjdes derigenom att frågan om magasinernas å vestra sidan undanrödjande tog en längre tid i anspråk likasom ock omläggningen af vattenledningsröret hindrade utförandet af utfyllningarne. Inom året användes emellertid ungefär hälften af det för denna gatas reglering beviljade anslaget eller 65,939 mk 75 p.

Likasom under föregående år lemnade sammanlagda anslagen för regleringsarbetena vid utförandet en större behållning om ock något enskildt anslag blef öfverskridet.

Under Riddaregatan ombyggdes, mellan Freds- och Kyrkogatorna, en äldre bristfällig träränna och ersattes härvid med ett kloakrör af glacerade lerrör.

Den stora Glokloaken hade under en del af Alexandersgatan men isynnerhet under Glo- och N. Esplanadgatorna ända till Fabiansgatan satt sig i den dåliga grunden, synbarligen genom de stora gräfnings- och pumpningsarbeten som försiggått å invid liggande tomter vid uppförande af de stora stenhusen. Denna sänkning, som på ett ställe utgjorde i det närmaste en half fot under den höjd på hvilken kloaken ursprungligen blifvit lagd, åstadkom aflagringar hvilka hotade att på kort tid igenfylla hela ledningen och hvilka icke ens läto aflägsna sig vid spolning med enorma qvantiteter vatten från vattenledningen och dervid skeende genomdraging af stora med jerntaggar och knifvar omgifna, tungt belastade krassar, hvarför en ombyggnad blifvit nödvändig. Densammast utförande hade stora svårigheter att bekämpa genom att massor af grundvatten från draineringar och spillvatten från de stora byggnadskomplexerna i mer än halfva Gloet ständigt tillströmmade, hvarför arbetet äfven kräfde en lång tid och måste de nämnda gatornas körbanor derföre under hela sommaren sträckvis afspärras för all körtrafik.

Inom den äldre delen af staden, som numera nästan öfverallt blifvit försedd med tidsenliga kloaker, utfördes inga nyanläggningar förutom några mindre kompletteringar på korta sträckor nemligen under Unions-, Gasverks-, Anne- och Stenhuggaregatorna. Samtliga ofvannämnda afloppskanaler byggdes i enlighet med uppgjorda förslag och med en kostnad som något understeg den beräknade.

Genom Röddäld under Sjömansgatans blifvande förlängning till Högbergsgatan utfördes en större kloak med förgreningar till några tomter vid Högbergs-, Ulrikasborgs- och Röddäldsgatorna, hvilken kloak byggdes med sådan höjd att den framdeles kommer att betjena vid denna del af Sjömansgatan och Skepparebrinken uppstående byggnadskomplexer. Då arbetet genom den lägländta Röddäld emellertid var vida mindre svårt än man på grund af föregående undersökningar hade skäl att antaga och nederbörden lyckligtvis icke var riklig och besvärande vid tiden för utförandet, oaktadt arbetet måste utföras på senhösten sedan skörden uti trädgårdarne var afslutad, åtgick af den beräknade kostnaden 20,450 mark endast 11,953 mk 23 p. Till denna besparing af 8,496 mk 77 p. bidrog visserligen äfven att fyllningsmaterial erhöles billigt från de i närheten

pågående regleringsarbetena och att den ur kanalgrafvarne sprängda stenen fick användning vid nämnda arbeten.

Till anläggande af en aflöpsledning under Norra Esplanadgatan från N:o 39 vid sistnämnda gata till Mikaelsgatan, hvilken skulle betjena de två härinvid belägna tomterna, hvilka nu hafva en gemensam, genom gårdarne dragen, olämplig ledning, hade anslag blifvit beviljadt. Då detta arbete emellertid blifvit föreslaget under förutsättning att gatans stensättning skulle omläggas, men med detta arbete tog uppskof till år 1892, lemnades äfven kloakanläggningen till sommaren 1891, då den bör utföras för att sättningar ej skola uppstå i den nya gatubeläggningen.

Genom Skeppsdockans område har ända från dess anläggning en täckt trumma affört dagvattnet från hela den trakt som har lutning åt dalsänkningarne Röddäld och förra Gardesträgården. Då staden emellertid i dessa trakter uppdragit gator och begyunt anläggandet af kloaker, föreslogs af Byggnadskontoret den täckta trummans genom Skeppsdockan ombyggande på stadens bekostnad till en tät tidsenlig kloak. För detta ändamål beviljades äfven ett anslag, stort 8,250 mark, men på anhållan af nämnda dockas innehafvare uppsköts arbetet, emedan det område hvarigenom kloaken skulle dragas till hela sin utsträckning upptogs af pågående vagnsfabrikation. Såsom bekant förändrades planen för kloakens framdragande vid behandlingen af budgeten för innevarande år sålunda att densamma kommer att taga sin riktning längs Docksgatan till södra hafsstranden, hvarvid Sandvikshamnen och särskildt Skeppsdockans strand befrias från de massor orenlighet som denna stora aflöpsledning måste medföra.

Angående de kloakanläggningar hvilka hänföras till regleringsarbetena har tidigare i sammanhang med gatuplaneringsarbetena redogjorts.

Vägar.

Den s. k. Edesviksvägen, ledande till den nya arbetsinrättningen och till slagtimrättningen jemte en del stadens lägenheter, iståndsattes medels dikning, uppförande af stödjemurar samt påfyllning, hvarvid å de sankaställena macadam användes för åstadkommande af en fastare körbana.

Å Mejlansvägen från Toivola till mangården å hemmanet, hvilkens underhåll staden öfvertagit, verkställdes liknande arbeten men blef bivägen, afsedd för Fölisötrafiken, ej utförd, af orsak att den tilltänkta bron till nämnda holme ej kom till utförande.

Utvidgning af den östra infarten till staden öfver Broholmarne utfördes till större delen men återstod vid årets slut uppförandet af beklädnadsmurar mot lägenheterna å Stora Broholmen äfvensom stensättningen.

Under det ifrågavarande arbete pågick förmärktes en sättning uti det gamla landfästets för Långa bron vestra sida, hvilken småningom tilltog i oroväckande grad, hvarföre, efter det Drätselkammarens begifvande utverkats, en ombyggnad af detsamma företogs. Vid under arbetets gång företagen undersökning af de äldre grundmurarne befunnos dessa ligga på ett skeft liggande lerlager, men huru glidningen uppstått, om den berodde på någon långsamt försiggående ursköljning eller om den muddring, som vid vattenledningsrörets fraudragande öfver sundet mellan staden och Broholmen försiggått, varit orsaken till rubbningen, kunde ej utrönas. För att säkerställa landfästet måste detsamma nu grundas på pålning, hvarvid hela platsen omgafs med fångdammar och en ny stödjemur byggdes ytterom den gamla, det enda sätt, hvarpå arbetet kunde utföras då trafiken öfver bron ej fick störas. Ombyggnadskostnaderna, hvilka bokfördes på förenämnda vägbyggnads öfver Broholmarnes konto, stego till minst 12,500 mark men kunna ej med noggrannhet uppgifvas då samtidigt af delvis samma arbetare utfördes sjelfva vägbyggnaden.

Den beslutade remonten af Långa bron, kunde påbörjas först i December, emedan trafiken under pågående arbete måste ledas öfver isen. Emellertid var körbanans tillstånd sådant att under sommarens lopp reparationer behöfde utföras för nära 2,000 mk för undvikande af trafikstöring. Denna utgift belastar sålunda opåräknadt anslaget för nämnda remont.

Den lifliga rörelsen och deraf föranledda stora fordringar på vägarne underhåll kräfde större summor än Byggnadskontoret kunnat förutsätta. För att erhålla nödig fasthet och på samma gång minska framtida remont användes, i synnerhet på lägre delar, bokad sten såsom fyllningsmaterial och åtgick ensamt härtill 3,876 mark. Det förslagsvis med 7,000 mark upptagna anslaget öfverskreds sålunda med 5,706 mk 24 p.

För chausséernas underhåll åtgick, likasom för vägarne, vida större summor än för detsamma pröfningsvis upptagits. Stenbokningen kräfde 9,147 mk 22 p. och öfriga arbeten 13,396 mk 10 p. hvari dock remont af bron öfver Vanda å ingår med 1,101 mk 94 p. Sagda remont torde med stigande trafik ej heller kunna nedbringas innan en småningom skeende ombyggnad, med användning af den numera anskaffade ångvälten, försiggått.

Chausséer.

Kajbyggnaderna i Södra och Norra hamnarna påbörjades under vintern och kunde den förra redan under sommaren upplåtas till begagnande hvaremot arbetet i Norra hamnen fortsattes under hela året. Byggandet försvarades mycket genom den höga temperaturen denna vinter, hvilken

Hamnar.

astadkom att isarne, hvarpå de stora sänkkistorna byggdes, voro ytterst svaga. Likaså verkade bristen på timmermän, som det allmänna byggandet både inom staden och i förstaden Berghäll framkallade, på arbetets fortskridande och de uppdrifna daglönerna på kostnaderna. Dock utfördes anläggningen i Södra hamnen för en kostnad som understiger kostnadsförslaget och kommer enligt all sannolikhet kajarmen i Norra hamnen likaledes att fullbordas utan att anslaget öfverskrides. Genom kajanläggningen i Södra hamnen har förutom en kajlängd af 276 fot med 14 à 15 fots vatten vunnits den stora fördel att innanför denna kaj erbjudes tillräckligt utrymme för upplag, hvilket ej är fallet på de hittills förefintliga kajarmarne, från hvilka det ur fartyg lossade godset, oaktadt forcerad och derigenom dyr bortforsling, ej i tid hinner undanskaffas. Kajbyggnaden i Norra hamnen, hvilken är afsedd särskildt för vedhandeln, utfördes enligt fastställt program till den del som utlöper vinkelrät mot Norra kajen äfvensom den södra af de projekterade armarne. Härvid inträffade den förskjutning och sättning af den sydligaste kistan hvarom Byggnadskontoret tidigare afgifvit en fullständig förklaring, hvarföre här endast torde behöfva i korthet nämnas det sagda kista, sedan densamma påbyggs, kommer att göra den nytta som med densamma afsetts samt att, såsom redan nämndes, kostnadsförslaget icke öfverskrides.

För beställning af ett mudderverk, till hvars inköp blifvit anslaget 75,000 mark, upprättades af Byggnadskontoret ett program hvilket i Mars månad inlemnades till Drätselkammaren och inhemtades, på grund af det samma, uppgifter angående konstruktion, pris, m. m. från särskilda leverantörer. Likaså införskaffades genom Drätselkammarens försorg förslag till mudderverk af ingenjören Frans Edelheim, hvilken, genom de storartade hamnbyggnader han utfört, inhemtat grundlig kännedom och praktisk erfarenhet angående olika muddapparaters ändamålsenlighet. Beställningen lemnades emellertid beroende till följande år.

Från föregående år funnos anslag för „upptagning af sjunkna vrak i hamnarne“, för en „vågbrytare i Sandviks hamnen“ och för „förberedande arbeten för fiskhamnen vid Hafsgatan“. Förstnämnda anslag togs icke af Hamnkotoret i anspråk för vidare upprensningar och förslaget att i Sandvikshamnen inrätta en mindre vågbrytare förföll med antagandet af förslaget att leda hamnbanan vester- och söderom staden. För fiskarhamnen vid Hafsgatan tillsläpades något sten från i trakten pågående regleringsarbeten men skedde detta på sistnämnda arbetens konto. Med utfyllning af sundet mellan Ugns- och Flissholmarne måste uppskju-

tas till påföljande vår vinter då tillräckligt stark is bildat sig för transporten af sprängsten öfver densamma.

Sammanlagda anslaget för den del af „renhållningsväsendet“ som af Byggnadskontoret omhänderhafves blef något öfverskridet nemligen med 1,543 mk 23 p. hvaraf 1,157 mk 6 p. belöpte sig på underhåll af afstjelpningsplatser, bryggor och prämar. Bevattningen af stadens centrala gator verkställdes fortfarande genom brandverkets försorg, hvarföre det för ändamålet beviljade anslaget ej togs i anspråk.

Utöfver de arbeten för hvilka anslag funnos anvisade i budgeten utfördes på särskildt förordnande aflopps- och vattenledning under 2:dra linien inom Berghäll från aktiebolaget Askels tomtkomplex för 22,184 mk 36 penni. Likaså utfördes en afloppskanal under Vestra Kajen, hvartill ett extra anslag af 700 mk beviljades, för 739 mk 85 p.

Stora utgifter medförde slutligen den orkanlika stormen den 28 Augusti. Rödningen uti stadens planteringar steg till 4,416 mk 60 p. och remonten af plank, tak, kajer m. m. till 5,009 mk 16 p. För upphuggning af kullblåst skog och hithörande rödning utbetaltes inalles 21,429 mk 51 p. och kommer denna summa att flerdubblas innan allt härmed förenadt arbete är afslutadt, men torde med säkerhet kunna påräknas motsvarande inkomster för virke och ved. Förutom de direkta utgifter hvilka sålunda drabbat staden, genom de skador stormen förorsakade, komma sådd och plantering för åstadkommande af återväxt att medföra omkostnader under en följd af år. Möjligen blir staden äfven tvungen att utgifva ersättning åt en del arrendatorer, hvilka ej från de af dem innehafda skogarne kunna erhålla sitt behof af byggnadstimmer, stängselvirke samt möjligen ved, och blifva många till villatomter eljes lämpliga platser under långa tider obegagnade, sedan deras förnämsta prydnad, skogen, är borta. Den inkomst som staden under normala förhållanden skulle haft att påräkna från skogarne, sedan desamma numera skötas på rationellt sätt, är sjelffallet likaledes för lång tid framåt alls ingen eller högst obetydlig.“

Angående de under året utförda byggnadsföretag, hvilka såsom af Drätselkammaren utgifna på entreprenad endast i korthet berörts uti Byggnadskontorets ofvan intagna berättelse, torde ännu följande böra här omnämnas.

Arbetet å folkskolebyggnaden å Berghäll, hvars utförande lemnats på entreprenad åt Ingenjören G. A. Hellgren, fortgick, sedan den i kontraktet bestämda tiden för byggnadens färdigblifvande, på derom gjord

Utförandet af
folkskolehuset å
Berghäll

framställning, af Drätselkammaren utsträckts¹⁾, till den 20 augusti, då detsamma afslutades. Vid sedermera verkställd afsyning²⁾ godkändes det af entreprenören utförda arbetet, och mottogs jemväl den af Osbergiska verkstaden till skolan levererade kaloriferen utan anmärkning. Utöfver de i entreprenaden ingående arbetena lät Drätselkammaren i skolbyggnaden intaga vattenledning³⁾, för en kostnad af 1,004 mk 25 p., hvarjemte i Byggnadskontorets berättelse nämnda planeringsarbeten och hägnad kring tomten utfördes för en sammanlagd kostnad af 2,488 mk 88 p., hvilket belopp observerades uti 1891 års utgiftsstat. För öfverarbeten, stående i sammanhang med värmeledningsinrättningen, utbetaltes åt entreprenören Hellgren 1,500 mk. Totalkostnaden för byggnaden uppgick till 87,020 mk 80 p., hvadan det därför beviljade anslaget öfverskridits med 7,020 mk 80 p.

Brandverkshusets uppförande.

Sedan under 1889⁴⁾ af förstärkte Stadsfullmäktige fattats beslut om uppförande af ett brandverkshus å Södra brandtornets tomt vid Högbergsgatan, samt uti årets budget upptagits ett anslag af 294,000 mk för sagda byggnadsarbete, lät Drätselkammaren genom Arkitekten Th. Höijer uppgöra definitiva ritningar för byggnaden, hvarefter och sedan entreprenad-ansbud å arbetets utförande inhemtats, detsamma blef af Drätselkammaren⁵⁾ öfverlemnadt på entreprenad åt Byggmästaren G. Jansson för en därför betingad ersättning af 275,000 mk, hvarifrån dock enligt sedermera⁶⁾ träffad öfverenskommelse skulle afgå det beräknade priset, 7,995 mk, för till byggnaden erforderliga jernbalkar, hvilka komme att af Drätselkammaren särskildt anskaffas. Enligt bestämmelserna i entreprenadkontraktet borde⁷⁾ hufvudbyggnaden med deri befintliga bestadslokaler jemte branddepot vara färdiga senast den 25 maj 1891 samt utkikstornet inom påföljande juni månad. Entreprenören jemväl åliggande stenläggning af gårdsplanen borde vara verkställd inom medlet af sistsagda månad. Öfvervakandet af byggnadsarbetet uppdrogs åt arkitekten Höijer i egenskap af ledande arkitekt, emot en betingad ersättning af 7,000 mk, hvari jemväl ingick godtgörelse för utarbetandet af detaljritningar, äfvensom åt en byggnadsnämnd, bestående af, förutom arkitekten, en ledamot i Drätselkammaren och en medlem af Brandkommissionen. I enlighet med byggnadsnämndens förslag afslutades med Ingenjören G. E. Berggren⁸⁾ kontrakt om leverans af värme- och ventilationsinrättning för byggnaden.

1) Drkns prot. d. 17 juli § 12. — 2) D:o d:o d. 4 sept. § 10. — 3) D:o d:o d. 17 juli § 12. — 4) 1889 års ber. pag. 22. — 5) Drkns prot. d. 27 febr. § 11. — 6) D:o d:o d. 24 april § 10. — 7) D:o d:o d. 6 mars § 9. — 8) D:o d:o d. 26 juni § 21.

Priset för denna inrättning, som utgjordes af en kombinerad ång- och ångvattenvärmeapparat för lågtryck med s. k. öppen ångpanna, i förening med en aspirationsventilationsinrättning, var 16,629 mk. Såsom tidigare nämnts, beviljades vid fastställandet af budgetsförslaget för 1891 för brandverksbyggnaden ett tillskottsanslag af 28,000 mk, som komme att tagas i anspråk hufvudsakligast för vatten- och aflopps- samt gasledningar äfvensom för ett af tegel uppmuradt plank mot angränsande tomter.

Angående vattenledningen, dess utvidgning och verksamhet har vattenledningsingenjören aflemnad följande berättelse:

Vattenlednings utvidgning.

	<i>Fmg.</i>	<i>ph.</i>
<i>„Vattenledningen och dess utvidgning.</i>		
Vattenledningens bokförda värde vid ingången af år 1890	1,932,938	59
Utvidgningar under år 1890:		
Inköp af vattenmätare	11,891	18
Utvidgning af vattenuppfördringsverket	99,516	38
Fördelning af vattentilloppet till en filterafdelning	1,474	65
3 st. tryckregleringsapparater	2,001	10
Kol- och vedplan, landningsbrygga och spårväg i Gammelstaden	7,500	74
Tilloppsrör från Janssons mossan till Alexandersgatan	16,328	59
5 st. afstängningskranar å rörnätet	835	75
5 st. vattenposter för gatuspolning	1,119	53
Utsträckning af rörnätet:		
Under Stenhuggaregatan	904	11
„ Nikolai- och Gengatorna	10,460	70
Förbindning af rörsträngar under Skilnads-, Nylands-, Ludvigs-, V. Henriks-, Wladimirs-, Andreæ- och Boulevardsgatorna	3,416	46
Regleringsarbeten enl. stadsfullmäktiges beslut af den 20 Mars 1888	60,000	—
Nytt sug- och tryckrör från Gammelstaden till Janssonska mossan	235,633	08
Summa	2,384,020	86

Antalet år 1890 uppsatta vattenmätare utgjorde 98 och funnos vid årets slut inalles 701 vattenmätare i bruk, hvaraf 8 st. tillhörde resp. konsumenter.

Det hos Hannoversche Maschinenbau Actiengesellschaft beställda ångpumpverket anlände i början af år 1890 och monterades under tillsyn af pumpverkets konstruktör ingenjören R. Kolster af fabriken montör Som-

Utvidgning af vattenuppfördringsverket. — Det nya ångpumpverket.

merhalter. Profpumpning verkställes den 19 Augusti och gaf till resultat att den uppfordrade vattenmängden utgjorde 167,5 L. per slag eller c:a 99 % af den teoretiska. Ehuru pumpverket derefter var i fullt gångbart skick och äfven under år 1890 i följd af det äldre pumpverkets remont starkt anlidades, återstodo dock vid årets slut ännu diverse kompletteringsarbeten, såsom målning etc. så att dess definitiva kostnad icke ännu kan uppgifvas. Med de under år 1889 utbetalade kostnaderna stiger utgiften för ångpumpverket ultimo December 1890 till 173,214 mark 2 penni.

Tilloppsröret från tryckröret till Alexandersgatan.

Tilloppsröret från Janssons mossa till Alexandersgatan (300^{mm} diameter) fullbordades, sedan ledningen genom Tölövikens blifvit under vårvintern nedsänkt och ansluten. Totalkostnaden för detta tilloppsrör utgör 135,210 mk 1 penni.

Regleringsarbeten.

Kostnaden för regleringsarbeten under år 1890 kan af samma orsak som i föregående årsberättelse är anförd endast approximativt beräknas och bör framdeles, sedan dessa arbeten blifvit slutförda, justeras.

Det nya sug- och tryckröret.

Af det nya sug- och tryckröret från Gammelstaden till Janssons mossa (450^{mm} diameter) återstodo vid årets slut ofullbordade c:a en kilometers sträcka genom Gumtäckts säteri äfvensom ledningen genom Wanda ås utlopp i hafvet, hvaremot öfriga delar af ledningen sedan hösten voro upplättna till begagnande jemte den gamla tryckledningen. En följd häraf var att arbetstrycket vid pumparne nedgick med c:a 1 atmosfer.

De under år 1890 nedlagda rörsträngarnes längd och diameter, äfvensom antalet derå anbragte brandposter och afstängningskranar framgå af följande tablå:

Utsträckning.	Rörlängd i m						Afstängningskranar st.	Brandposter st.
	450 ^{mm}	300 ^{mm}	200 ^{mm}	150 ^{mm}	100 ^{mm}	50 ^{mm}		
Tilloppsrör från Ås till Alexandersgatan	—	269	—	—	—	13	4	2
Vattenledn. under Gengatan	—	—	—	—	231	—	2	1
” ” Fabriksgatan	—	—	342	—	—	—	3	9
” ” Rådmanngatan	—	—	—	—	135	—	3	2
” ” Petersgatan	—	—	—	—	178	—	1	2
” ” Badhusgatan	—	—	202	113	—	—	1	2
” ” ä Berghäll	—	—	—	—	456	—	1	5
Förbindning af rörsträngar	—	—	—	—	110	2	4	—
Gatubevattningsposter	—	—	—	—	—	10	—	—
5 st. afstängningskranar	—	—	—	—	—	—	—	5
Nytt sug- och tryckrör	2,153	—	52	8	75	—	18	1
	2,153	269	596	121	1,185	25	37	29
Rör upptagna ifrån Broholmen i och för ombyte emot större rör	—	—	—	—	81	—	—	—
Tillkommit under år 1890	2,153	269	596	121	1,104	25	37	29

Rörnätets utsträckning vid utgången af år 1890.

Rörnätets utsträckning.

	450 ^{mm}	400 ^{mm}	300 ^{mm}	200 ^{mm}	150 ^{mm}	100 ^{mm}	50 ^{mm}	Summa m.	Afsägnings- kranar st.	Brandposter st.
31 Dec. 1890	—	3,140	7,823	2,467	5,053	25,053	933	44,469	223	307
Tillkommit år 1890	2,153	—	269	596	121	1,104	25	4,268	37	29
Summa	2,153	3,140	8,092	3,063	5,174	26,157	958	48,737	260	336

Vid slutet af år 1890 funnos i bruk staden tillhöriga 5 st. fribrunnar, 4 st. vattningshoar, 3 st. dricksvattenkastare, 13 st. pissoirer, 3 st. offentliga afträden, 3 st. fontäner, 12 st. vattenafhemningsposter för betalande konsumenter, 13 st. d:o för gatubevattning, 14 st. d:o för trädgårdsbevattning samt 1 st. hydraulisk hiss. Af stadens hus voro 16 försedda med vattenledning.

Förvaltning, drift, underhåll och diverse: Sedan ifrån början af år 1890 såväl filterförmannen som maskinisten och rörmästaren blifvit ålagda att hvarje vecka afgifva skriftlig rapport öfver i och för vattenledningens förvaltning, drift och underhåll verkställda arbeten, har det blifvit möjligt att i det följande lemna en mera detaljerad förteckning öfver de löpande utgifterna för vattenledningen än tillföre. Likväl återstår i detta afseende ännu mycket att önska, enär uppgifterna betr. remont och underhåll af vattenledningens rörnät, byggnader m. m. icke ännu kunnat på tillbörligt sätt fördelas, men kan denna oegentlighet rättas först under inkommande år, sedan en särskild bokföring för vattenledningen blifvit inrättad. Enligt revisorernas berättelse utgöra utgifterna för vattenledningens förvaltning och drift, underhåll och remont under år 1890 69,704 mark 28 penni, men enligt nedanstående tablå 63,302 mark 20 penni, beroende derpå att af det för 16,740 mark 8 penni inköpta ved- och kolförrådet m. m. endast en kvantitet motsvarande 10,338 mark blifvit använd, och resten qvarstår i förrådet.

Kostnaderna för vattenledningen.

	<i>Frög.</i>	<i>pt.</i>	<i>Frög.</i>	<i>pt.</i>
År 1890.				
Ingeniörarvode & resemedel	—	—	6,771	52
Vattenuppfordringen:				
1 maskinist	2,100	—		
1 maskinistbiträde	1,509	20		
1 putsare	1,034	60		
Eldare- och handtlangaredagsverk	1,772	60		
Ved, kol, olja, talg, trassel, packningsgarn & diverse	10,338	—		
Remont af gamla pumpverket	5,298	37	22,052	77
Filtreringen:				
1 filterförman	1,105	73		
Isning af filtrerna	771	70		
Skumning af d:o	759	65		
Sandtvättning	7,112	40		
Remont af filtrerbassinen	440	45		
Remont af arbetsredskap	268	20		
Ved till eldning af renvattenshuset	80	—		
Apparater för filtreringsförsök	537	79		
Diverse	204	85	11,280	77
Rörnätet:				
1 rörmästare	3,000	—		
Skötsel af brand- och vattenposter	1,500	—		
Diverse underhåll och remont	5,328	43	9,828	43
Reparation och justering af vattenmätare	—	—	1,082	37
Remont och underhåll af vattenledningens byggnader och dammar, telefon- och brandstodsaffgifter, utskylder, expenser, kostnader för debitering och bokföring äfvensom för vattenmätarens afläsning	—	—	12,286	34
Summa	—	—	63,302	20

Vatten-
uppfordringen.

Som bränsle användes vid ångpumpverket försöksvis såväl ved som Newcastle ångkol, och blef resultatet att med en famn ved lika mycket vatten kunde uppfordras som med 5,58 tunnor kol. Enär dessa sednare efter 3 mark 42 penni tunnan kostade 19 mark 8 penni, men veden endast 18 mark pr famn, stälde sig de förra ekonomiskt ofördelaktigare, oafsedt den omständighet att eldstäder, roster och pannor mera angripas af eldning med kol än med ved.

Till uppfordring af 1,000 m³ vatten till c:a 6 atmosferers höjd åtgick i medeltal 1,25 famnar ved eller 6,96 tunnor kol. Märkas bör dock härvid,

att ångledningarna äfvensom ångcylindrarna icke ännu voro beklädda med isoleringsmaterial, hvarigenom bränsleförbrukningen otvifvelaktigt hade minskats något.

Uppföringskostnaden per m³ med vattenkraft uppumpadt vatten utgör 0,843 penni, med ångkraft 3,723 penni och i medeltal 1,576 penni.

Under år 1890 undergingo båda turbinerna med tillhörande axelledningar, äfvensom pumpen N:o 2 en grundlig remont, hvilken dock hvad den sednare beträffar icke hann slutföras. Remonten blef möjliggjord endast genom tillkomsten af det nya ångpumpverket, hvilket under Augusti t. o. m. November månader regelbundet och under December månad vid större vattenbehof, än en af de gamla pumparne förmådde tillgodose, tjänstgjorde.

Isförhållandena i filterna voro i följd af den milda vintern jemförelsevis gynsamma, och stego kostnaderna för isning pr m² filteryta och år till endast 37,3 penni. Filterna skummades under året inalles 17 gånger, såsom af nedanstående tablå framgår.

Filtreringen.

Filterafdelningar skummade	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
N:o I	—	1	—	—	1	1	2	1	1	—	1	—	
N:o II	1	—	—	1	1	—	1	1	1	1	—	—	
N:o III	1	—	—	1	Rengjord till bottnet							—	—

Medelkostnaden för skumning af en m² filteryta utgör för en gång 6,5 penni och för hela året 36,7 penni. Kostnaden för sandtvättning 7,112 mark 40 penni, uti hvilken ingår utgifterna för bassinens N:o III totala rengöring med 3,293 mark 87 penni, motsvarar 3 mark 44 penni per m² filteryta och år. Hela filtreringskostnaden pr m² filteryta och år utgör 5 mark 45 penni och för en m³ vatten 0,802 penni.

Rörnätet. Bland hithörande arbeten observeras reparation af ett rörbrott och 24 läckor (alla med undantag af en på de af bolaget Neptun nedlagda rören), 21 afstängningskranar, 26 brandposter, 2 vattenposter, 4 fribrunnar, 5 pissoirer och 1 hästhö. Skötseln af brand- och vattenposter, förnämligast eftersyn och upptining under vintern, stälde sig ovanligt billiga i följd af den milda vintern. Några frysningar af rörnätet egde icke rum. Rörnätet spolades och vattenborgen rengjordes 4 gånger under årets lopp.

Underhållskostnaden.

Remont och underhåll af vattenledningens byggnader m. m. Bland dessa arbeten förtjenar särskildt nämnas en omfattande och kostsam remont af tilloppsrännan för turbinerna jemte tillhörande bassin.

Kostnad pr kub.
meter vatten.

Med ledning af föregående ställer sig kostnaden för en m³ vatten på följande sätt:

Om endast pumpningskostnaden tages i betraktande 1,576 pi

Om dertill lägges kostnaden för filtrering 2,378 pi

Om dertill lägges kostnaden för förvaltning och drift, underhåll

och remont 4,524 pi

Om äfven 5 % ränta¹⁾ å anläggningskostnaden beräknas 13,091 pi

Pumpverket arbetade enligt nedanstående tablå.

Pumpverkets
verksamhet.

Månad	Pumpen N:o	Gamla pumpverket			Provisionella pumpverket			Nya ångpumpverket			Summa m ³
		Antal timmar	Antal slag	m ³	Antal timmar	Antal slag	m ³	Antal timmar	Antal slag	m ³	
Januari	1	525	331,506	112,589	—	—	—	—	—	—	112,589
	2	511	315,558								
Februari	1	465	286,539	87,775	—	—	—	—	—	—	87,775
	2	464	217,915								
Mars	1	509	288,216	101,114	—	—	—	—	—	—	101,114
	2	514	292,899								
April	1	566	314,493	110,291	—	—	—	—	—	—	110,291
	2	561	319,366								
Maj	1	620	370,755	129,262	—	—	—	—	—	—	129,262
	2	601	372,128								
Juni	1	601	361,346	126,685	—	—	—	—	—	—	126,685
	2	667	366,731								
Juli	1	601	367,660	128,060	—	—	—	—	—	—	128,060
	2	588	368,315								
Augusti	1	282	163,325	28,419	—	—	—	350	460,165	77,078	105,497
	2	—	—								
September	1	—	—	—	6	3,222	561	599	787,580	131,920	132,481
	2	—	—								
Oktober	1	305	218,215	37,969	—	—	—	463	580,587	97,248	135,217
	2	—	—								
November	1	649	514,372	89,501	—	—	—	257	286,688	48,020	137,521
	2	—	—								
December	1	623	500,857	87,149	—	—	—	36	34,441	5,769	92,918
	2	—	—								
Summa	—	9,652	5,970,196	1,038,814	6	3,222	561	1,705	2,149,461	360,035	1,399,410

Största uppfordringen egde rum den 25 November (6,119,2 m³), minsta uppfordringen den 19 Januari (1,127,6 m³). I medeltal uppumpades 3,834 m³ (emot 3,930 m³ år 1889) i dygnet hvaraf 2,848 m³ med vattenkraft och 986 m³ med ånga.

Totala vattenkonsumtionen, hvilken år 1889 utgjorde 1,434,534 m³, har under år 1890 minskats med 35,124 m³ eller med omkring 2,4 %.

¹⁾ Om 4½ % ränta beräknas, blir motsvarande tal 12,234 penni pr m³.

Vattenförbrukningens storlek under de olika månaderna af år 1890, jemförd med den månatliga medelförbrukningen, utgörande 116,617,5 m³, framgår af följande sammanställning:

M å n a d	% öfver (+) eller under (-) medel- talet
Januari	— 3,45
Februari	— 24,74
Mars	— 13,30
April	— 5,43
Maj	+ 10,85
Juni	+ 8,63
Juli	+ 9,81
Augusti	— 9,54
September	+ 13,62
Oktober	+ 15,95
November	+ 17,93
December	— 20,33

Differensen emellan högsta och lägsta förbrukningen pr månad utgör enligt ofvanstående 42,67 % af medelkonsumtionen.

Af de vid slutet af år 1890 uppdebiterade 1,131 (1,025 år 1889) konsumenterna betalade 546 (453 år 1889) vattenafgiften enligt uppmätning. Gratiskonsumtion har såsom förut egt rum till stadens arbeten, gatuspolning, bevattning af planteringar, rörsköljning, eldsläckning, äfvensom till förut nämnda stadens hus, fribrunnar, hästhoar och pissoirer. En del af förbrukningen har uppmätts och befunnits som följer:

För hästhon vid Gasverket	4,560 m ³
För d:o vid Jernvägstorget	2,618 m ³
För d:o & utkastare vid Kokhuset	1,527 m ³
För d:o å Broholmen	3,593 m ³
För packhushissen	3,153 m ³ (8,190 slag).

Lägges härtill förbrukningen för 13 pissoirers spolning med ca 65,000 m³ så finner man att gratiskonsumtionen för dessa äfvensom för hästhoarne och hissen utgjort inalles 80,451 m³, motsvarande enligt själfkostnadspris en utgift af 3,639 mark 60 penni för staden.

Fördelning af inkomsterna från vattenledningen år 1890 med afseende å konsumtionens beskaffenhet.

Konsumenter	Enligt rumberäkning eller öfverenskommelse		Enligt uppmätning		Mätarehyra		Summa		% af totalkonsumtionen
	<i>Fr. f.</i>	<i>ni.</i>	<i>Fr. f.</i>	<i>ni.</i>	<i>Fr. f.</i>	<i>ni.</i>	<i>Fr. f.</i>	<i>ni.</i>	
Publika byggnader, skolor, sjukhus och kaserner	3,913	—	27,881	13	2,751	29	34,545	42	13,4
Arbetarbstäder	1,841	48	627	30	79	15	2,547	93	1,0
Industriella-, kommunika- tions-, bad- och tvätt- inrättningar, hotell, re- staurationer och diverse	473	12	83,811	75	4,342	34	88,627	21	34,4
Privata	78,752	47	44,719	33	8,383	67	131,855	47	51,2
Summa	84,980	07	157,039	51	15,556	45	257,576	03	100,0

Totala inkomsten från vattenledningen har ökats emot i fjol med 27,894 mark 95 penni, hvaraf på konsumtionen enligt rumberäkning eller öfverenskommelse belöpa sig 3,052 mark 79 penni, enligt vattenmätare 22,306 mark 3 penni samt på vattenmätarehyror 2,536 mark 13 penni.

Vattenståndet i Wanda å.

År 1890.	Medeltal	Max.	Min.
Januari	+ 0,35	+ 0,80	+ 0,18
Februari	+ 0,26	+ 0,24	+ 0,15
Mars	+ 0,52	+ 1,32	+ 0,12
April	+ 0,70	+ 0,84	+ 0,60
Maj	+ 0,20	+ 0,63	± 0
Juni	+ 0,12	+ 0,39	+ 0,03
Juli	+ 0,11	+ 0,30	— 0,06
Augusti	+ 0,14	+ 0,70	± 0
September	+ 0,22	+ 0,80	+ 0,06
Oktober	+ 0,66	+ 1,00	+ 0,09
November	+ 0,53	+ 0,75	+ 0,24
December	+ 0,24	+ 0,57	+ 0,15
För hela året 1890	+ 0,34	+ 1,32	— 0,06

Islossningen inträffade den 29 Mars.“

Öfriga uti berättelsen ingående statistiska uppgifter äro intagna uti de längre fram följande tabellbilagorna.

Bland ärenden, som ega sammanhang med vattenledningen, torde ännu följande böra här omnämnas.

På derom gjord framställning beslöt Drätselkammaren¹⁾ till vattenlednings införande till stadens nya växthus i Fabriksparken. Nämnda växthus hade under året uppförts²⁾ under tillsyn af stadsträdgårdsmästaren med materialier tagna från stadens materialgård. Det härför äfvensom för anläggning af trädskola i nämnda park beviljade anslag af 9,100 mk blef genom utgifterna för vattenledningen och särskilda andra i kostnadsberäkningen ej förutsedda arbeten öfverskridet med omkr. 3,000 mk.

Vattenledning till växthuset i Fabriksparken.

Emedan särskilda brunnar å villaområdet Eko blifvit genom Helsevårdsnämndens åtgärd stängda, beslöt Drätselkammaren³⁾, på Nämndens framställning och i enlighet med Byggnadskontorets förslag, att för beredande af vattentillgång för den å nämnda område bosatta befolkning anordna, förutom en i förslaget till vattenledning längs Östra chausséen ingående vattenpost, som komme att placeras der 5:te linien sammanstötter med chausséen, en dylik post vid ändpunkten af vattenledningen under tvärgatan A mellan kvarteren N:ris 318 och 319. Kostnaden för sistnämnda post, 150 mk, samt för en provisorisk väg, utgörande förlängning af berörda tvärgata inpå området Eko, skulle bestridas af anslaget för regleringsarbeten å Berghäll.

Anordnandet af vattenposter invid villaområdet Eko.

Genom remiss från Stadsfullmäktige hade Drätselkammarens yttrande infordrats öfver en af Helsevårdsnämnden hos Stadsfullmäktige gjord framställning om utsträckande af stadens vattenledning till det af Helsingfors Slagtinrättnings Aktiebolag disponerade område vid Edesviken. I enlighet med Byggnadskontorets förslag afstyrkte Drätselkammaren⁴⁾ utförandet af omförmälda arbete, för hvilket kostnaden approximativt beräknats till 20,000 mk, jemte det Kammaren framhöll, att den med vattenledningens införande åsyftade större renligheten vid inrättningsens bedrivande kunde genom några andra, för staden mindre kostsamma anordningar åstadkommas.

Afstyrkt framställning om vattenledning till slagtarhusen vid Edesviken.

På anhållan af arrendatorn af villan N:o 34a Brogård lät Drätselkammaren⁵⁾, för beredande af aflopp från sagda villa, till hvilken vattenledning skulle intagas, utföra en afloppskanal under angränsande del af

Nyanlagd kanal under Unionsgatan från villan Brogård.

¹⁾ Drkns prot. d. 29 maj § 45. — ²⁾ D:o d:o d. 10 april § 25. — ³⁾ D:o d:o d. 14 aug. § 9. — ⁴⁾ D:o d:o d. 27 dec. § 10 och skrifv. af s. d. N:o 304, — ⁵⁾ D:o d:o d. 19 juni § 38.

Unionsgatan till en förut förefintlig kanal med utlopp till Norra hamnen. Kostnaden för denna kanalanläggning var af Byggnadskontoret beräknad till 1,500 mk.

Gratis vattenutdelning till be-
vattning af Vestr
a chausséen

Af särskilda vid Vestra chausséen bosatta villaegare, hvilka hade för afsigt att för gemensam räkning försöksvis anordna bevattning af nämnda chaussé, framställdes begäran att det till bevattningen åtgående vattnet måtte gratis upplåtas från stadens vattenledning; och biföll Drätselkammaren¹⁾ härtill under några förbehåll, afseende att kontrollera de använda tunnornas beskaffenhet och handteringen af de vattenposter, som för bevattningen anlätades.

Afslagen ansök-
ning om ny af-
loppskanal från
gården N:o 19
Wladimirsga-
tatan.

En af egaren till gården adr. N:o 19 vid Wladimirsgatan ingifven ansökning att, för beredande af aflopp från en del af sagda gård, en ny afloppskanal måtte på stadens bekostnad från tomten anläggas österut till adr. N:o 13, der en äldre afloppskanal vidtog, afslogs af Drätselkammaren²⁾, enär tomten förut hade aflopp vesterut. Sedan sökanden dock tillkännagifvit, att han såge sig föranlåten att på egen bekostnad utföra ifråvarande kanalanläggning, biföll Kammararen³⁾ sökandens härvid gjorda anhållan att uti den under gatan befintliga vattenledningsgrafven få nedlägga ett 6 tums afloppsrör, med rättighet att återfå detsamma för den händelse staden framdeles komme att anlägga kanal med större dimensioner å någon del af samma sträcka. Såsom tidigare nämnts, upptogs uti 1891 års utgiftsstat anslag för en afloppskanal från adr. N:o 17 till N:o 13 vid Wladimirsgatan.

Ersättning åt
arrendatorn af
Gammelstads-
qvarnen.

Emedan qvarndriften i Gammelstadsqvarnen under hösten måst inställas uti vidpass en månad i och för af Vattenledningskontoret utförda rörledningsarbeten under vattenrännan samt dennas remont, beviljades⁴⁾ arrendator af qvarnen, på derom gjord anhållan, ett afdrag af 945 mk å det under året förfallna arrendet för qvarnen.

Ersättning åt
arrendatorn af
fiskevattnet i
Gammelstads-
viken.

För hinder i fiske, som arrendator af fiskevattnet i Gammelstadsviken komme att hafva i följd af de undervattenssprängningar hvilka skulle under sommaren verkställas nedanför forsen, i och för det nya sugrörets ledning från filterholmen till maskinhusen, beviljades⁵⁾ bemälde arrendator, på förslag af Vattenledningsingeniören, ersättning med 25 mk i veckan för den tid sprängningen fortginge.

Virkesflotning
inom hamnom-
rådet.

Af hamnkaptenen hade hos Magistraten gjorts framställning om åtgärd derhän att till förekommande af särskilda olägenheter som voro för-

¹⁾ Drkns prot. d. 29 maj § 32. — ²⁾ D:o d:o d. 31 juli § 6. — ³⁾ D:o d:o d. 14 aug. § 5. — ⁴⁾ D:o d:o d. 23 okt. § 12. — ⁵⁾ D:o d:o d. 5 juni § 21.

enade med flottningen af ved och stock inom stadens hamnområde, sådan nämnda flottning härintills bedrifvits, en ordningsstadga för flottning af trävirke inom hamnområdet blefve utfärdad. Denna framställning, hvar öfver Drätselkammarens yttrande infordrades, understöddes af Kammaren¹⁾. Under året anställdes sedermera²⁾ af vederbörande distriktsingeniör den för en dylik stadgas åstadkommande nödiga syn å hamnområdet.

Med afseende derå att landsvägsbron öfver Wanda å i Gammelstaden, i underhållet af hvilken bro Helsingfors stad deltagit med hälften, under de senare åren behöft årligen reponteras, uppdrog Drätselkammaren åt Byggnadskontoret att inkomma med förslag om sådan grundligare ombyggnad af bron, att dylika reponter framdeles kunde i möjligaste mon undvikas. I anledning deraf införskaffade Byggnadskontoret från Brobyggnads-Aktiebolaget härstädes projekt till en ny bro af jern med alternativt trä- eller stensatt lock, enligt hvilket senare alternativ, som af Stadsingeniören obetingadt förordades, kostnaden för den nya bron komme att uppgå till omkring 25,700 mark. Ehuruval vid hållen syn erfarits att de bärande delarne å den nuvarande bron voro så pass väl bibehållna att den ifrågasatta ombyggnaden ej behöfde förr än om några år företagas, ansåg sig Drätselkammaren dock böra, för förberedande deraf, delgifva vederbörande i brons underhåll deltagande väglag i Helsing socken det för ombyggnaden gjorda projektet samt aflät i sådant afseende³⁾ skrifvelse till kronolänsmannen i nämnda socken, med anhållan att vägbyggnadslaget måtte utse kommitterade för att med Kammaren samråda i saken, utan att dock något resultat af denna åtgärd derefter förspordes.

Emedan arrendatorn af Mejlans hemman, på grund deraf att endast några år af arrendetiden återstode, undandragit sig betalningen af den på sagda hemman sig belöpande andel uti kostnaden för en enligt vederbörande intressenters beslut under sistlidne vinter uppförd ny bro öfver Wanda å på den från Nurmijärvi landsväg förbi Nackböle och Tomtbacka egendommar i Helsing socken till vägen mellan Helsingfors och Tavastehus städer ledande kommunikationsväg, blef⁴⁾ ifrågavarande kostnadsbelopp, 150 mk, från stadskassan utanordnad.

På anhållan af arrendatorerne af staden underlydande villan Toivola å Mejlans beslöt Drätselkammaren⁵⁾, att staden skulle för framtiden öfvertaga underhållet af den från allmänna landsvägen till villans område

Ifrågasatt ombyggnad af landsvägsbron öfver Wanda å.

Deltagande i kostnad för brobyggnad i Helsing socken.

Underhållet af vägen förbi villan Toivola å Mejlans.

¹⁾ Drkns prot. d. 19 juni § 26. — ²⁾ D:o d:o d. 2 okt. § 31. — ³⁾ D:o d:o d. 2 okt. § 28 och skrifv. af s. d. N:o 236. — ⁴⁾ D:o d:o d. 22 maj § 6. — ⁵⁾ D:o d:o d. 1 maj § 32.

och genom detsamma längs stranden ledande väg, emot det att sagda väg upplättes till allmänt begagnande.

Utsträckning
af gaslednin-
gens rörnät.

Efter det Gaslysningsaktiebolaget, jemlikt § 4 i det mellan staden och bolaget afslutade kontrakt, hos Drätselkammaren anmält, hvilka utsträckningar af rörnätet bolaget under året ärnade företaga, blef förslaget af Drätselkammaren i hufvudsak godkändt¹⁾ och skulle sålunda nedan nämnda rörsträckningar af bolaget inrättas med följande antal lyktor:

Rörsträckningen	Rörens		Antal lyktor
	längd i fot	diam. i tum	
Sandvikstorget	{ 600 300	{ 2 1½	7
Nikolai- och Gengatorna	{ 900 200	{ 2 1½	
Anne-, Kamp- och Fredriksgatorna	{ 1,200 450	{ 2 1½	10
Lappviksgatan	{ 1,800 360	{ 3 1½	

På skilda framställningar beslöt Drätselkammaren sedermera till uppställandet af 3 st. nya gaslyktor vid Fredsgatan²⁾ samt 9 st. dylika lyktor vid Södra hamnen³⁾, der nya kajer blifvit anlagda.

Placering af le-
diga petroleum-
gaslyktor.

De genom gasnätets utvidgning disponibla petroleumgaslyktorerna äfvensom det antal lyktor af detta slag, som enligt budgeten stod till Drätselkammarens disposition, placerades⁴⁾, enligt Byggnadskontorets förslag, förnämligast å Berghäll och Djurgårdsvägarne.

Nytt entrepre-
nadkontrakt
ang. petroleum-
gaslysningen.

Emedan den tid, för hvilken den uti några delar af staden med petroleumgaslyktor uppehållna gatubelysningen varit på entreprenad upplåten, tilländagick med det den 15 maj utlöpande lysningsåret, afslöt Drätselkammaren⁵⁾, efter att hafva inhemtat entreprenadanbud, med Statsrådet A. af Forselles nytt kontrakt angående ifrågavarande belysnings ombesörjande under tiden från den 15 augusti 1890 till den 15 maj 1893, med omkring 300 lyktor, emot ersättning beräknad för 1:sta och 2:dra klassens lyktor efter 52 penni för hvarje dag och lykta, för 3:dje klassens lyktor efter 124 mk, för 4:de klassens lyktor efter 68 mk 60 p. och för 5:te klassens lyktor efter 77 mk 25 p. för lysningsår och lykta. Tiden för lyktornas tändning och släckning skulle rätta sig efter den för gaslysningen fastställda tidtabellen, och komme, i händelse förändring i sagda tidtabell

¹⁾ Drkns prot. den 20 mars § 16. ²⁾ D:o d:o den 14 aug. § 10. — ³⁾ D:o d:o d:o och den 16 okt. § 33. — ⁴⁾ D:o d:o den 24 april § 31. — ⁵⁾ D:o d:o den 8 maj § 7.

under entreprenadtiden vidtoges, de öfverenskomna enhetspriserna för belysningen att ökas eller minskas i samma förhållande som bränntiden utsträcktes eller inskränktes. Nya lyktor af den förbättrade konstruktion, som mot slutet af den förra entreprenadtiden begynt införas, ålades entreprenören att, i den mån stadsmyndigheterna kunde finna nödigt, anskaffa emot en ersättning af 50 mk för hvarje lykta.

Vid upprättandet af nyssberörda kontrakt undantogs från belysningsområdet Broholmarne med Långa bron och Östra chausséen till villan Necken, hvarest belysningen komme att, enligt särskildt aftal¹⁾, under samma tid handhafvas af Byggmästaren G. Jansson med tillsammans 27 st. elektriska lampor af 25 normaljus' styrka, emot ersättning af 100 mk st. per lysår för 11 st. lampor, hänförda till 3:dje klassens lyktor (från kl. 1 på natten komme dessa att ersättas med gasoljelampor), 50 mk st. per lysningsår för 12 st. 4:de klassens lyktor samt 45 mk st. för 4 st. lyktor af sistnämnda klass.

Elektrisk belysning å Broholmarne.

Sedan Stadsfullmäktige, såsom ofvan nämnts²⁾, meddelat Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag och Hofrådet D. J. Wadén tillstånd att å stadens gator och allmänna platser uppställa och begagna stolpledningar för levererande af elektrisk belysning till abonnenter, under vilkor att sagda bolag och Hofrådet Wadén i afseende å ledningarnes anläggande och begagnande underkastade sig de bestämningar vederbörande myndighet kunde komma att föreskrifva, anmäldes af Hofrådet Wadén, att han icke ville begagna sig af omförmälda tillstånd, hvaremot Elektriska belysningsbolaget, jemte inlemnande af plan öfver den föreslagna placeringen af stolpar för bolagets ljusledningar, förklarade sig godkänna förberörda vilkor. Drätselkammaren³⁾, som biföll till uppställandet af stolpar å öfriga uti nyssnämnda plan angifna gator och öppna platser utom å Katrinegatan, hvars ringa bredd, understigande 50 fot, ansågs härvid utgöra hinder, fastställde tillika följande vilkor att tills vidare lända till efterrättelse:

Fastsälda bestämmingar rörande placeringen af stolpar för elektrisk belysning.

att stolparne skulle placeras 1½ fot från rännenens midt utåt körbanan;

att desamma ej finge uppställas i trottoirhörn, utanför portar och hufvudtrappor och, såvidt möjligt, ej heller framför butikdörrar;

att stolparne, der ledningstrådar skulle föras öfver gata, placerades sålunda att ledningen icke korsade gatans riktningslinie under mindre vinkel än 60 grader;

¹⁾ Drkns prot. den 8 maj § 7. — ²⁾ Se pag. 15. — ³⁾ Drkns prot. den 17 juli § 2.

att stolparne erhöle sådan höjd att ledningsträdarne icke någonstädes komme marken, äfven då den vore snöbetäckt, närmare än 25 fot;

att under tid då gata till någon del af sin bredd, för pågående byggnadsarbete eller af annan orsak, utöfver sex dagars tid vore för trafik afstängd, alla på gatan stående stolpar, å hela den sträcka der sådant hinder förefunnnes, skulle af bolaget utan ersättning undanflyttas, till dess gatan åter vore till hela sin bredd farbar;

att bolaget skulle till brandverkets disposition ställa nödiga verktyg för ledningsträdarnes kapande vid brandtillfällen, utan rätt för bolaget till ersättning för den skada som härvid kunde bolagets egendom åsamkas; samt

att stolparne skulle utföras och vidmakthållas i prydligt skick samt, der så påfordrades, oljemålas.

Om afståndet mellan stolparne äfvensom om skyddsträdarnes och ledningarnes beskaffenhet egde Magistraten, på förslag af stadens elektrotekniker, meddela närmare bestämningar.

Önskade bolaget en utvidgning af sitt trådnät antingen till andra delar af nu för stolpar upplätta gator och platser eller till nya sådana, borde härom hos Drätselkammaren göras anhållan särskildt för hvarje utvidgning.

Slutligen förbehölls rättighet för stadens myndigheter att åt annan egare af elektrisk ljusledning medgifva tillstånd att begagna bolagets stolpar emot ersättning, som, der godvillig öfverenskommelse icke kunde träffas, finge af Drätselkammaren bestämmas.

Senare beviljades¹⁾ bolaget, som uppgaf sig redan hafva å särskilda gator uppsatt stolpar af något mindre höjd än den ofvan bestända, tillstånd att bibehålla dessa, hvaremot de stolpar som komme att framdeles uppställas borde erhålla den föreskrifna höjden.

Spårvägarnes
afsyvende.

Enligt Stadsfullmäktiges beslut²⁾ ankom det å Drätselkammaren att låta afsyna de delar af spårvägarnes, hvilka enligt Direktionens för Spårvägs Aktiebolaget hos Fullmäktige gjorda anmälan voro färdiga att till trafik upplätas. Enär dock någon definitiv karta öfver spårens sträckning ej ännu blifvit af bemälda bolag aflemnad, ansåg Kammaren³⁾ någon slutlig afsyning af den redan utförda anläggningen icke kunna försiggå. Men som bolaget omellertid önskade utverka sig tillstånd att å de färdiga delarne af spårvägen öppna provisionel trafik, lät Drätselkammaren³⁾ genom

¹⁾ Drkns prot. den 31 juli § 15. — ²⁾ Se ofvan pag. 17. — ³⁾ Drkns prot. den 27 nov. § 11. — ⁴⁾ D:o d:o den 2 dec. § 6.

tre för ändamålet utseddde ojäfvige ingenjörer verkställa preliminär syn å nämnda spårvägssträcka med dertill hörande materiel, hvarvid¹⁾ synemännen afgäfvo det uttalande, att dessa kunde, från teknisk synpunkt, utan fara för publiken till provisionel trafik upplåtas; och meddelade Magistraten derefter, på grund af detta uttalande, tillstånd till trafikens öppnande.

Till svar å Öfverstyrelsens för Lots- och fyrinrättningen uti skrifvelse till Drätselkammaren gjorda förfrågan, huruvida Öfverstyrelsen fortfarande finge begagna sig af Kammarens år 1888²⁾ meddelade tillstånd till uppförande af tvenne tillämnade gasoljefyrar, jemte tillhörande förrådsbodar, den ena å Norra Blekholmen och den andra å Skatudden, förklarade Drätselkammaren³⁾, att de för omförmälda fyrar afsedda platserna fortfarande stode till disposition under de vilkor beträffande byggnadernas bortflyttande, då sådant från stadens sida påyrkades, som tidigare af Kammararen uppstälts. — Likaså meddelade Drätselkammaren sedermera⁴⁾ tillstånd till uppställande af en enahanda fyr å Glasmästaregrundet, beläget söderom Vestra Rönnskär.

Plats för gasoljefyrar.

I anledning af Öfverstyrelsens för lots- och fyrinrättningen till stadens Hamnkontor gjorda anmälan om tilltänkt bortsprängning på statens bekostnad af det inom hamnområdet belägna grundet Lonnan beslöt Drätselkammaren⁵⁾ meddela, att från stadens sida ej mötte hinder för utförandet häraf.

Bortsprängning af grundet Lonnan.

På ansökning af arrendatorn af villan N:o 31 Lilla Broholmen, hvilken villas område genom den under året skedda utvidgningen af Unionsgatan minskats med en 11 fot bred remsa längs villans vestra gräns, beslöt Drätselkammaren⁶⁾, efter verkställd syn, medgifva arrendatorn rättighet att med villan förena ett af honom utfyllt område på östra sidan om villan, likaledes till en bredd af 11 fot, hvarigenom villans areal bibehölles oförändrad.

Utvidgning af villan N:o 31 Lilla Broholmen.

Sedan bestyrelsen för „Ateneum“ uti skrifvelse till Drätselkammaren anhållit att staden måtte emot lämplig ersättning öfvertaga vården af de planteringar som befinna sig på ömse sidor om Ateneumbyggnaden, samt Stadsträdgårdsmästaren, på anmodan af Kammararen, inkommit med förslag till anordning af nämnda planteringar och uppgift å kost-

Fråga om underhållet af planteringarne vid Ateneum.

¹⁾ Drkns prot. den 11 dec. § 14. — ²⁾ 1888 års ber. pag. 94. — ³⁾ Drkns prot. den 20 febr. § 14. — ⁴⁾ D:o d:o den 31 juli § 7. — ⁵⁾ D:o d:o den 20 mars § 9. — ⁶⁾ D:o d:o den 26 juni § 2.

naden såväl härför som för det årliga underhållet af desamma, blefvo dessa förslag och kostnadsberäkningar ¹⁾ meddelade bestyrelsen, utan att ärendet sedermera fullföljdes.

Underhållet af
planteringen vid
Gamla kyrkan.

En af stadens svensk-finska församlings kyrkoråd gjord förfrågan, huruvida och på hvilka villkor stadskommunen vore villig att öfvertaga vården om planteringen omkring den äldre luterska kyrkan, föranledde ²⁾, med afseende å det dervid uppställda, af Kammaren ej godkända förhållet om kyrkorådets bestämmanderätt vid möjligen uppkommande frågor om förändrad anordning af planteringen, icke till vidare åtgärd.

Vården om
affidne donato-
rers grafvar.

Enligt af Drätselkammaren fattadt ³⁾ beslut borde Stadsträdgårdsmästaren för framtiden låta efterse och i värdadt skick underhålla de grafplatser å stadens begravningsplatser, hvilka tillhörde sådana hädangångna personer, som ihågkommit staden med donationer för välgörande ändamål, såframt dessa grafplatser ej erhöles nödig omvårdnad genom anhöriga till de affidne.

Fölisöns anord-
ning till folk-
park.

Helsingfors Utskänknings aktiebolag, som under år 1889 fått på arrende öfvertaga Mejlans hemman underlydande Fölisön med skyldighet att derstädes anlägga och underhålla en folkpark, inlemnade i början af året plan för holmens anordning i antydt afseende, hvilken plan af Drätselkammaren godkändes ⁴⁾.

Rödjningar efter
stormen den 28
Augusti.

Efter de svåra härjningar, som den orkanlika stormen den 28 augusti anställt uti skogar och planteringar å stadens hela område, vidtog Drätselkammaren, för att få de kullfallna träden snarast möjligt undanskaffade och erforderliga rödjningsarbeten verkställda, den åtgärd ⁵⁾ att innehafvarene af bostadsvillor och andra mindre arrendelägenheter, (bland dem äfven Högholmen och Fölisön ⁶⁾) berättigades att tillgodogöra sig virket af de kullblåsta träden mot skyldighet att under tillsyn af stadens skogsvakt rödja och i ordning ställa sina områden, öfver fullgörandet hvaraf kontrollsyn komme att af Kammaren föranstaltas. Uti skogarne å öfriga staden underlydande lägenheter egde Byggnadskontoret ombesörja nödig afverkning och rödjning, hvarvid det erhållna virket borde för stadens räkning uppläggas. Drätselkammaren gick äfven, efter det förslag i sådant afseende blifvit af vederbörande skogsinstruktör aflemnadt ⁷⁾, i författning om verkställande af skogssådd och trädplantering för att betrygga återväxten af skog å de ställen som mest hemsökts.

¹⁾ Drkns prot. den 3 apr. § 12. — ²⁾ D:o d:o den 17 april § 20. — ³⁾ D:o d:o den 27 febr. § 34. — ⁴⁾ D:o d:o den 23 jan. § 21. — ⁵⁾ D:o d:o den 1 sept. § 2. — ⁶⁾ D:o d:o den 4 sept. § 39. — ⁷⁾ D:o d:o den 13 nov. § 12 och den 20 nov. § 29.

Åt arrendatorerne af Grejus och Mejlans hemman beviljades, på derom af desse framställd anhållan och efter föranstaltad syn å nämnda lägenheter, såsom bidrag till ersättande af skador, hvilka stormen förorsakat å en del åbyggnad och planteringar, 385 mk för Grejus¹⁾ och 471 mk 90 p. för Mejlans²⁾, hvilka ersättningsbelopp komme att gå i afdrag från årets arrende för hemmanen.

Ersättning åt arrendatorerne af Grejus och Mejlans hemman för stormskador.

Angående arbetet i planteringarna under 1890 har Stadsträdgårds-mästaren till Drätselkammaren aflemnad följande berättelse:

Stadens planteringar. Underhåll.

„Arbetena i stadens planteringar hafva under årets lopp dels bestått i förbättring och underhåll af de äldre planteringarne och dels påbörjande af fyllnings- och planeringsarbeten å Observatoriiberget och i Brunnsparken.

I de äldre planteringarne hafva arbetena hufvudsakligast varit att afplanera och omlägga gräsplaner och gångar samt plantering af träd och buskar m. m. Så hafva å gräsplanerna i Runebergs- och Teateresplanaderna ett cirka 4 tums lager kraftig mull blifvit påfördt och besådt med gräsfrö. Å sistnämnda plats hafva dessutom buskagerna som bildade fullkomliga snår, blifvit urgallrade och nedskurna, samt några af dessa, som voro för platsen öfverflödiga och vanprydande borttagna. En del träd och buskar hafva blifvit planterade invid kabinettet inom samma esplanad.

Trekanten har undergått en grundlig förändring och förbättring; gräsplaner och gångar hafva helt och hållet blifvit planerade och omlagda, samt den gamla i guirlandform gående Caraganahäcken borttagen och i densamma ställe en Cratægushäck utmed staketet planerad.

Trekantiga torget.

Vid *Kyrkotorget* ha gångarne blifvit omlagda och gräsplanerna förbättrade.

Kyrkotorget.

Brunnsplanen har förändrats sålunda att en större lekplan är anlagd i midten af sqvären omgifven af gräsplaner, träd och buskpartier.

Brunnsplanen.

Å *Riddarhussqvären* hafva diverse träd och buskar planterats samt dessutom gräsplanerna blifvit förbättrade.

Riddarhussqvären.

I *Kaisaniemi* har förutom underhållet af parken i sin helhet en större gräsplan jemte den utmed densamma ledande gången från östra porten till Trädgårdsgatan blifvit omlagd och påfyld.

Kaisaniemi.

I *Brunnsparken* har en del gräsplaner och gångar inom restaurationsområdet blifvit förändrade och omlagda, samt en vattenpost blifvit förlagd inom samma område för bevattning af gräsplanerna m. m.

Brunnsparken.

¹⁾ Drkns prot. den 25 sept. § 12. — ²⁾ D:o d:o den 18 dec. § 33.

Brunnsparkens nyanläggning. Den större gång, som börjar vid batteriets östra sida ledande åt norr, anlades till en längd af 850 fot och utmed densamma anlades gräsplaner, hvarjemte en del träd och buskar planterades. Vid en skarp stigning af nämnda gång blef en stentrappa placerad.

Observatoriibergen.

Observatoriibergen. Uppfartsvägen från Unionsgatan åt östra sidan anlades till bergplatåns början hvarjemte en del smärre gångar äfven påbörjades. Till nordöstra delen af bergen förlades en stentrumma af 138 fots längd, för att från denna del afleda vattnet, med utlopp i Badhusgatans kloak. Transport af fyllning, mull och sand pågick under hela året.

Trädskolorna.

Trädskolan i Röddäld. Alla träd osh buskar uppgräfdes och fördes till trädskolan i Fabriksparken för att der planteras.

Trädskolan i Fabriksparken dränerades och indelades medels gångar i flere kvarter.

Växthuset i Fabriksparken.

Växthus och drifbänksgård anlades och terrängen omkring desamma planerades. Under sommaren påbörjades förökningen af blomsterväxter afsedda till öfvervintring i växthuset, och uppgick antalet planter till 11,657 st. Anslaget för anläggning af växthus och trädskola i Fabriksparken öfverskreds med 3,086:36, hvilka medel användes till inledande af vatten, för tvenne vattencisterner till växthuset, ett mindre uthus, samt till nödiga fyllnings- och planeringsarbeten deromkring.

Stormskador.

I stadens planteringar förstördes af orkanen den 28 Augusti 1,141 träd och 115 skadades. Veden forslades till Fabriksparken att der uppläggas och användas för eldning i växthuset.

Till ofvannämnda arbeten hafva uti stadens planteringar åtgått 8,839 $\frac{1}{2}$ mansdagsverken, 2,310 $\frac{1}{4}$ qvinnodagsverken och 843 $\frac{1}{2}$ hästdagsverken. Af mylla, lersand, grus och fyllning hafva till nämnda platser transporterats 52,717 lass.

Träd och buskar hafva utplanterats 1,448 st. deraf häckplantor 1,179 st.

Fördelningen af arbetskostnader.

Nedanstående förteckning upptager omkostnaderna fördelade på hvarje plantering:

<i>Underhåll af äldre planteringar.</i>		<i>Små:</i>	<i>7½:</i>	<i>Små:</i>	<i>7½:</i>
<i>Esplanaderna:</i>					
1,882 1/2	mans- och kvinnodagsverken	4,146	20		
94	hästdagsverken	542	25		
1,650	lass mylla, grus och sand.	914	75		
	Räkningar	2,793	88	8,397	08
<i>Kaisaniemi:</i>					
1,335 1/4	mans- och kvinnodagsverken	2,853	72		
70	hästdagsverken	408	75		
668	lass mylla, fyllning, sand och grus	302	75		
	Räkningar	509	37	4,074	59
<i>Djurgården:</i>					
414 1/4	mans- och kvinnodagsverken	777	64		
51 3/4	hästdagsverken	310	25	1,087	89
<i>Brunnsparken:</i>					
1,299	mans- och kvinnodagsverken	3,044	77		
135 1/4	hästdagsverken	799	12		
157	lass mylla, sand och grus.	83	30		
	Räkningar	1,013	50	4,940	69
<i>Riddarhusgårdens:</i>					
93 1/4	mans- och kvinnodagsverken	210	47		
7	hästdagsverken	40	50		
25	lass mylla och grus	11	40		
	Räkningar	55	80	318	17
<i>Sgårdens vid Finlands Bank:</i>					
107 3/4	mans- och kvinnodagsverken	243	90		
10 1/2	hästdagsverken	60	75		
9	lass mylla och grus	4	35	309	—
<i>Trekanten:</i>					
310 1/4	mans- och kvinnodagsverken	738	31		
13 1/2	hästdagsverken	80	—		
899	lass mylla, lersand och grus	403	90		
	Räkningar	515	63	1,737	84
<i>Kyrkotorget:</i>					
72 1/4	mans- och kvinnodagsverken	173	80		
5 1/4	hästdagsverken	30	75		
50	lass mylla	25	—	229	55
<i>Brunnsplanen:</i>					
365	mans- och kvinnodagsverken	922	61		
5 1/4	hästdagsverken	31	—		
717	lass mylla, lersand och grus	358	50		
	Räkningar	263	65	1,575	76
Transport		—	—	22,670	57

	Transport	—	—	22,670	57
<i>Elisabetstorget:</i>					
62 1/4	mans- och kvinnodagsverken	147	05		
5	hästdagsverken	28	25	175	30
<i>Kom. Sjukhuset:</i>					
17 1/2	mans- och kvinnodagsverken	—	—	36	65
<i>Trädskolorna:</i>					
234	mans- och kvinnodagsverken	547	01		
10	hästdagsverken	60	—		
60	lass fyllning	21	—	628	01
<i>Mullgården:</i>					
29 1/2	mandagsverken	72	40		
6	lass sand	4	60	77	—
<i>Materialgården:</i>					
122	mandagsverken	439	85		
1 1/2	hästdagsverken	7	50	447	35
<i>Djurgårdsvillorna 1—5:</i>					
3 3/4	hästdagsverken	—	—	18	75
<i>Parkgatan:</i>					
17 1/4	hästdagsverken för vattning	—	—	103	50
<i>Allén i Brunnsparken:</i>					
25 3/4	hästdagsverken för vattning	—	—	154	50
<i>Östra Villavägarne:</i>					
11 3/4	hästdagsverken för vattning	—	—	70	50
<i>Diverse:</i>					
87	lass löfjord	34	80		
2 1/2	hästdagsverken	15	—		
	Räkningar	2,852	62	2,902	42
<i>Sofforna:</i>					
	Inköp och reparation	—	—	2,186	05
	Underhåll af hägnader	—	—	1,174	16
	Summa	—	—	30,644	76
<i>Nyanläggningar.</i>					
<i>Observatoriebergen:</i>					
1,819 1/2	mandagsverken	4,514	03		
32 1/2	hästdagsverken	184	—		
45,828	lass mylla, fyllning och sand	20,948	21		
	Räkningar	5,903	68	31,549	92
	Transport	—	—	31,549	92

		Transport			
<i>Brunnsparken:</i>		—	—	31,549	92
1,063	mans- och qvinnodagsverken	2,724	33		
117	hästdagsverken	603	37		
1,112	lass fyllning, kompost och sand	806	50		
	Räkningar	1,285	45	5,419	65
<i>Anläggning af växthus och trädskola i Fabriksparken:</i>					
633 ³ / ₄	mansdagsverken	1,954	80		
77 ³ / ₄	hästdagsverken	465	50		
775	lass fyllning, sand och spillning	418	05		
	Enligt Materialgårdens arbetslista	2,366	35		
	Materialier	6,981	66	12,186	36
<i>Rödjningsarbeten:</i>					
1,288 ³ / ₄	mansdagsverken	3,347	14		
146 ¹ / ₄	hästdagsverken	877	50		
674	lass ved	473	30		
	Räkningar	14	90	4,712	84
Summa		—	—	53,868	77

b) *Ärenden beträffande stadens lösa egendom och penningväsen.*

Sedan Drätselkammaren hos Direktionen för Finska konstföreningen anhållit¹⁾, att nämnda förening måtte till förvaring i dess museum omhändertaga alla eller åtminstone en del af de tafvor som tillhörde den af framlidne Generalmajoren Furuhjelm till staden donerade samling men för hvilka staden för närvarande saknade lämpligt förvaringsrum, emottog föreningen sedermera²⁾ i sådant afseende fem af de värdefullaste tafvorna i samlingen. De öfriga kvarblefvo fortfarande i folkbibliotekshuset.

Furuhjelmska
tafvksamlingen.

Inventariiboken öfver stadens lösegendom kompletterades genom införskaffande från de särskilda nämnderna af uppgifter om under året timade förändringar. Sammandrag af nämnda bok meddelas längre fram bland tabellbilagorna.

Inventariiboken
komplettering.

Bland dessa bilagor ingå äfven redogörelser för stadens inkomster och utgifter under 1890, jämförelsen mellan den fastställda budgeten och det faktiska bokslutet samt uppgifter om stadskassans ställning vid årets utgång.

Inkomster och
utgifter under
1890.

Emedan det af Drätselkammaren under föregående år³⁾ med Nor-

Stadens kassa-
kreditiv.

¹⁾ Drkns prot. den 16 jan. § 37. — ²⁾ D:o d:o den 24 apr. § 27. — ³⁾ Se 1889 års ber. pag. 99.

diska Aktiebanken för handel och industri afslutade kassakreditivkontrakt utgick den 1 februari och banken ej var villig att på oförändrade villkor förnya detsamma, afslöt Drätselkammaren ¹⁾, efter försiggångna underhandlingar, med Föreningsbanken i Finland ett kontokurantkontrakt, gällande för ett år från nyssagde dag, enligt hvilket staden beviljades en kredit af ända till 960,000 mark, eller det belopp som i årets budget stälts till Drätselkammarens disposition, emot villkor att staden för det belopp, som å denna kredit komme att begagnas, skulle erlægga en ränta af $4\frac{1}{2}\%$ pr år, — dock att, derest Finlands Bank innan den 1 augusti komme att höja sin vid tiden för kontraktets afslutande bestämda lägsta diskonträntesats eller räntesatsen för lån mot statspapper med en half procent eller mera, en i motsvarande mon utöfver $4\frac{1}{2}\%$ förhöjd räntesats finge å ifrågavarande kredit tillämpas, — samt att staden åter skulle, då den hos banken erhöll något tillgodohafvande, derför åtnjuta $2\frac{1}{2}\%$ ränta.

I hvad mon kontokuranträkningen under året tagits i anspråk framgår af följande uppgift om räkningens saldo vid utgången af hvarje månad.

	<i>Stadens skuld</i>	<i>Stadens fordran</i>
	<i>Fr̄c</i>	<i>Fr̄c</i>
ult. januari	598,500	—
„ februari	705,000	—
„ mars	795,000	—
„ april	781,500	—
„ maj	571,000	—
„ juni	147,500	—
„ juli	117,500	—
„ augusti	372,500	—
„ september	441,000	—
„ oktober	437,500	—
„ november	524,500	—
„ december	634,500	—

På kortare betalningstid upptagna lån.

På grund af det bemyndigande Stadsfullmäktige ²⁾ meddelat Drätselkammaren att till bestridande af särskilda utgifter, hvilka bort betäckas med det beslutna nya obligationslånet, upptaga lån på kortare betalningstid än två år till sammanlagdt belopp af 800,000 mark, upplånades ³⁾ från

¹⁾ Drkns prot. den 23 jan. § 13. — ²⁾ Se ofvan pag. 39. — ³⁾ Drkns prot. den 16 maj § 38.

Borgå Sparbank 200,000 mk och från Föreningsbanken i Einland 600,000 mk, hvardera mot 5 % ränta. Sistnämnda lån blef sedermera af långifvaren uppsagdt till inbetalning inom april 1891, i anledning hvaraf med Direktionen för Städernas Allmänna Brandstodsbolag underhandlades om erhållande vid nämnda tidpunkt af ett lån till motsvarande belopp, hvilket lån äfven beviljades¹⁾, dock endast till belopp af 400,000 mk, mot 5 % ränta och på 2 månaders uppsägningstid.

Vid den 1 november 1890 verkställd²⁾ utlottning af obligationer, hörande till de i stöd af Kejs. Senatens resolutioner af den 17 maj 1876 och den 7 augusti 1882 upptagna vattenlednings-, samt nybyggnads- och regleringslånen, utföllo följande nummer till inlösen:

Utlottning af
obligationer.

Vattenledningslånet af 1876:

Serien Litt. A: N:ris 79, 148, 248, 415, 438.

„ „ B: „ 24, 48, 154, 302, 322, 405, 528, 891, 903, 1147, 1155,
1276, 1300, 1323, 1432.

„ „ C: „ 39, 195, 360, 469, 495, 813, 833, 839, 867, 975, 1016,
1096, 1150.

Nybyggnads- och regleringslånet af 1882:

Serien Litt. A: N:ris 36, 63, 103.

„ „ B: „ 100, 111, 156, 249, 269, 298, 433, 469, 472, 483, 515,
541, 568, 674.

„ „ C: „ 132, 137, 255, 262, 263, 292, 352, 420, 519, 568, 594,
609, 610, 642, 773, 774, 794.

Vid redogörelsen för stadens inkomstgifvande rättigheter torde främst böra intagas följande af t. f. trafikamreraren afgifna berättelse om trafikkontorets verksamhet samt uppbörderna af trafik- m. fl. afgifter:

„Såsom det allaredan vid tiden för budgetförslagets insändande den 30 September var att förutse, har Trafikkontorets debitering för 1890 betydligt öfverskridit det i stadens budget för samma år upptagna beloppet; — jag närsluter härhos en tablå öfver debiteringens fortgång under de särskilda månaderna. Tolagsafgiften, som i budgeten var beräknad till 90,000: — mk, slutar sig å Fmk 117,986: 97 och öfverstiger således den beräknade inkomsten med i det närmaste 28,000 mk. Trafikafgiften, i budgeten beräknad till 240,000 mk, uppgår till icke mindre än 286,670: 48

¹⁾ Drkns prot. den 27 nov. § 41. — ²⁾ D:o d:o den 1 nov. § 1 och den 6 nov. § 16.

eller till mer än 46,000 mk öfver budgetsumman. De små uppbördsrubrikerna, Mätningssafgiften och Transitomagasinshyran, visa likaledes öfverskott öfver beräkningssummorna. Inalles stiger Trafikkontorets debitering för 1890 till Fmk 409,205: 95 eller med afdrag af debetsedelafgiften till Fmk 408,273: 55. Och som motsvarande budgetsiffror uppgå till Fmk 332,600: —, utgör öfverskottet hela 75,600 mk. — Jemföres 1890 års debitering med den för 1889, som steg till 379,205: 54, befinnes öfverskottet utgöra nästan på siffran 30,000 mk. Tillväxten från 1888, hvars slutsiffra var Fmk 324,945: 44, utgör icke mindre än Fmk 84,300.

Trafikkontorets kontanta uppbörd för 1890 uppgick under året till Fmk 404,647: 67 eller med frånräkning af tvenne öfverbetalningar å resp. Fmk 1: 17 och 10 pmi till Fmk 404,646: 40. Utestående den 31 December voro alltså Fmk 4,559: 55, beroende nästan uteslutande på restlängderna för November och December månader. Närmare specificerade fördela sig resterna på följande sätt på de skilda månaderna af året:

på Januari	<i>Fmk</i>	— : 62
„ Maj	„	— : 69
„ Juni	„	3: 04
„ Juli	„	7: 90
„ Augusti	„	10: 04
„ September	„	4: 66
„ Oktober	„	68: 02
„ November	„	1,943: 93
„ December	„	2,520: 65

Summa *Fmk* 4,559: 55. (För Februari,

Mars och April ingen rest.)

Huru mycket af dessa rester skola befinnas oindrifbara, är på denna dag, som är Trafikkontorets redogörelsedag, omöjligt att afgöra, enär de på indrifning beroende restlängderna för November och December ännu icke hunnit ingå. Jag hoppas likväl, att det belopp, som behöfver anmälas till afskrifning, icke skall uppgå ens till 200 mk, äfven om de till ett par konkurser hörande räkningarna inbegripas i denna summa. — Det belopp, som under 1890 blifvit af Drätselkammaren restitueradt, uppgår till Fmk 340: 90, beroende på beviljad tullfrihet och deraf härflytande frihet från tolagsafgiftens erläggande. Sammanslås de sannolika afskrifningarna med de restituerade medlen, skulle hela afbränningen på 1890 års debitering uppgå till omkr. 540 mk. Stadens inkomst från Trafikkontoret skulle sålunda för 1890 komma att utgöra dryga 407,700 mk.

Utom nyss nämnda kontanta uppbörd för år 1890 Fmk 404,646: 40
 har under året uppburits för 1888 och
 1889 en summa af Fmk 1,910: 60
 eller med afdrag af en återbetald räkning
 af 1889 (2 ggr betald) å „ 2: 98 „ 1,907: 62
Totaluppbörd Fmk 406,554: 02
 Tillägges den ofvan antydda öfverbetalningen. „ 1: 27
 erhållas samma siffror Fmk 406,555: 29
 som December månads kassarapport utvisar. — Förevarande uppbördspo-
 ster för 1888 och 1889 äfvensom det lilla afdraget å Fmk 2: 98 hafva
 tillförene omförmäls i resp. månadsrapporter under året.

Hvad angår den i budgeten för 1890 upptagna posten „Tolag för
 till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad, för-
 slagsvis Fmk 2,500: —“, kan redogörelse ännu icke lemnas häröfver, enär
 slutredovisning för året icke till i dag hunnit inflyta, enligt hvad från
 Drätselkontoret, dit de inkomma, på förfrågan anmäls. — Häröfver lika-
 som beträffande restindrifningarna för November o. December 1890 an-
 håller jag att framdeles få redogöra.

I anseende dertill att sjöfarten 1890 öppnades alldeles ovanligt ti-
 digt, blef undert. nödsakad att redan den 10 April anställa extra biträde
 såväl å Trafikkontoret som i Paekhuset. Det i budgeten för 1890 upp-
 tagna anslaget för Trafikkontorets extra biträden, stort 1,700 mk, har
 likväl icke behöft öfverskridas med mer än 48 mark.“

Angående beloppet af de vid Hamnkontoret uppdebiterade afgifterna Hamnkontorets
uppbörd.
 meddelas uppgift uti de längre fram intagna tabellbilagorna.

Dels genom auktion dels under hand utlegde Drätselkammaren¹⁾ de Utlekning af
fasta fiskförsälj-
ningsplatser.
 i fiskarhamnen i Södra hamnen anordnade 30 fasta fiskförsäljningsplat-
 serna för tiden från den 1 juni till den 1 december och från sistsagde
 dag till den 1 juni 1891 emot afgifter, hvilka för helt år varierade mel-
 lan 25 och 510 mk samt inalles utgjorde 5,237 mk, motsvarande i medel-
 tal omkr. 175 mk för hvarje plats.

Rättigheten att hålla stadskällare upplät Drätselkammaren²⁾, efter Stadskällare-
rättigheten.
 att i sådant afseende hafva inhemtat förseglade anbud, för en tid af två
 år från den 1 juni åt Restauratören G. A. Wickström emot en årlig af-
 gift af 2,000 mk.

¹⁾ Drkns prot. 22 maj § 1 och den 27 nov. § 1. — ²⁾ D:o d:o den 6 febr. § 23.

Inventeringar
af stadskassan.

Vid de inventeringar af stadskassan, som jemlikt kommunalförfattningens stadgande hvarje kvartal försiggått i stadgad ordning, liksom ock vid de tvänne extra inventeringar, hvilka på grund af Drätselkammarens år 1878 fattade beslut förrättats af tvänne utaf Kammarens ledamöter, på tider som af dem utsatts, hafva några skäl till anmärkningar ej förekommit.

Generallöjtnan-
ten Thiléns te-
stamente. —
Klandertalan
deremot afgjord.

Genom den 3 juni 1887 upprättadt skriftligt testamente hade Senatens Generallöjtnanten Theodor Thilén förordnat att, sedan särskilda i testamentet ingående bestämmelser fullgjorts, den återstående behållna summan af all uti hans och hans före honom aflidna maka Juliana Sofia Malléns bo befintlig egendom skulle öfverlemnas till Drätselkammaren för att under namn af „Senatorskan Julie Thiléns fond“ af Drätselkammaren förvaltas och förräntas under Stadsfullmäktiges kontroll, samt att från sagda fond skulle utbetalas för Lyceieleven Arthur Malléns uppfostran åt hans förmyndare 300 mk årligen till och med år 1893, åt Enkefru Adolfina Mallén 100 mk om året under hennes återstående lifstid och ända till 100 mk årligen för underhåll af vård, staket och planteringar å makarne Thiléns graf, men att, när fondens kapital stigit till 250,000 mk, den derå upplöpande årliga räntan borde, efter afdrag af nyssnämnda afbetalningar, användas sålunda att räntan å 50,000 mk oafkortad öfversändes till Guvernören i St: Michels län för att till närmare angifvet ändamål disponeras, hvaremot återstoden af räntan skulle anslås till fattiga barns i Helsingfors sysselsättande med arbete samt i sådant afseende årligen öfverlemnas till den bestyrelse eller förening, som egnade sin verksamhet åt sådant ändamål. Sedan ifrågavarande testamente efter Generallöjtnanten Thiléns den 7 september 1887 inträffade frånfälle, blifvit af Drätselkammaren å stadens vägnar bevakadt, väcktes af några Generallöjtnantskan Thiléns arfvingar klandertalan mot testamentet, hvilket mål under året slutligen afgjordes genom Kejs. Senatens dom af den 23 maj 1890, hvarigenom det af bemälda arfvingar utförda käromål förkastades.

Folkskole inrätt-
ningens dona-
tionsfonder.

Revisorerna af stadens räkenskaper för 1889 hade uti sin öfverrevisionen afgifna berättelse¹⁾ föreslagit att bokföringen af de under Folkskoledirektionens förvaltning stående fonderna äfvensom förvaringen af fonderna tillhöriga värdepapper måtte öfverlemnas till Drätselkontoret, med bibehållen rätt för Folkskoledirektionen att granska och öfvervaka förvaltningen af desamma; och infortrade Stadsfullmäktige²⁾ öfver berörda förslag yttrande af Drätselkammaren, som i anledning deraf beslöt³⁾ att

¹⁾ Stfvs tryckta handl. för 1890 N:o 23. — ²⁾ Stfvs skriv. N:o 238a af den 10 juni. — ³⁾ Drkns prot. den 27 nov. § 17.

hos Folkskoledirektionen förfråga sig huruvida icke direktionen funne förvaltningen af omförmälda fonder lämpligast kunna af Drätselkontoret handhafvas. Ärendet kom dock ej under året till vidare behandling.

Emedan bland de af Drätselkontoret förvaltade donationsfonderna funnos några, hvilka, enligt bestämmelse i de resp. donationsurkunderna, bort förräntas tills ett visst kapitalbelopp ernåtts och derefter användas till någon särskild, ännu icke förefintlig välgörenhetsinrättning, beslöt Drätselkammaren¹⁾, som ansåg en del af dessa fonder redan kunna för dylikt ändamål tagas i anspråk, att till Stadsfullmäktige aflåta framställning att Fullmäktige måtte åt ett därför tillsatt utskott öfverlemna att afgifva yttrande och förslag i fråga om dispositionen af berörda fonder, sedan desamma blifvit för de af donatorerne afsedda ändamål användbara. Denna framställning hann likväl ej under året af Stadsfullmäktige handläggas.

Framställning
beträffande
dispositionen af
särskilda dona-
tionsfonder.

Beträffande den ränteberäkning, som vid sentida skeende betalning af förfallen tomtlösen borde ega rum, beslöt Drätselkammaren, på förslag af Drätselkontoret²⁾, att de betalningsskyldige skulle i dylika fall, eller vid liqvid efter utgången af oktober månad, påföras 6 % ränta, beräknad, der, såsom för fabriksotmer, en fix annuitet vore beständ, å hela annuiteten från den 1 november, samt för andra tomter, der minst en tiondedel af köpeskillingen borde årligen erläggas, å kapitalafbetalningen från den 1 oktober.

Ränteberäkning
vid sentida
betalning af
tomtlösen.

c) *Särskilda andra af Drätselkammaren handlagda ärenden.*

Rörande tillämpningen af det nya reglementet och taxan för vattenledningen, hvilka icke kunde fullständigt träda i gällande kraft, innan mätare hunnit hos alla konsumenter uppsättas, aflät Drätselkammaren³⁾ i slutet af året framställning till Stadsfullmäktige, med anhållan om bemyndigande att från nästa års ingång få tillämpa den nya taxans bestämmingar i fråga om rabatt i konsumtionsafgiften för genom uppkommen läcka bortrunnet vatten äfvensom i fråga om beloppet af hyran för staden tillhöriga och till konsumentens begagnande utlemnade vattenmätare; men hann svar å denna framställning ej före årets utgång anlända.

Tillämpningen
af den nya vat-
tentaxan.

Sedan Stadsfullmäktige⁴⁾ anmodat Drätselkammaren att vidtaga åtgärd om anställande i stadens tjenst af en elektrotekniker, med uppdrag

Elektrotekniker
anställd i sta-
dens tjenst.

¹⁾ Drkns prot. den 18 dec. § 36. — ²⁾ D:o d:o den 6 nov. § 15. — ³⁾ D:o d:o den 11 dec. § 17. — ⁴⁾ Se ofvan pag. 16.

särskildt att öfvervaka efterlefnaden af de föreskrifter beträffande elektriska ledningars anläggande och begagnande, som komme att fastställas, antog Drätselkammaren¹⁾ till bestridande af sagda tienst Ingeniören Th. Neovius och uppdrog tillika åt honom uppgörandet af förslag till instruktion för elektroteknikern.

Nytt entreprenadafstal angående gästgifveri och skjutshållningen.

Emedan den tid, för hvilken gästgifveri- och skjutshållningen i staden varit på entreprenad upplåten, utgick den 1 juni, afslutade Drätselkammaren²⁾, efter att hafva infordrat förseglade anbud, med Stadsbetjenten A. F. Fagerholm aftal om handhafvandet af nämnda åliggande under en tid af 3 år från ofvanberörda dag emot ersättning af 370 mk om året för hvar och en af de 8 hästar, med hvilka hållskjutsningen från gästgifveriet borde fullgöras.

Komplettering af fastighetsboken. — Granskning af säkerhetshandlingar.

Förteckningen öfver stadens fasta egendom blef under året kompletterad genom införandet af skedda förändringar; hvarjemte stadens säkerhetshandlingar granskades och nödiga åtgärder till bevarande af stadens rätt i förekommande fall vidtogos.

Bevakande af stadens rätt i taxeringsärenden, rättegångar m. m.

Förutom i förut omnämnda fall blef stadens talan genom Drätselkammarens försorg bevakad uti åtskilliga judiciela och administrativa ärenden, i hvilka staden var part eller annars hade något intresse att tillgodose. De flesta af dessa gälde kommunaltaxering eller debitering af allmänna afgälder³⁾ äfvensom inteckning af staden tillkommande arrendeafgifter⁴⁾ och fordringar för utestående tomtlösen, m. m.

Drätselkammarens medlemmar.

Drätselkammaren bestod under året af Handlanden M. Hallberg (ordf.), Hofrådet C. Nummelin (viceordf.), Juriskandidaten L. v. Pfaler, Bandirektörsassistenten Th. Frosterus, Ingeniören K. M. Moring och Muraremästaren A. Ärt. Suppleanter voro Byggmästaren E. Heikel, Vicehäradshöfdingen A. Norrmén och Gårdsegaren K. R. Åström.

Drätselkammarens sammanträden, antalet ärenden m. m.

Drätselkammaren hade under året inalles 68 sammanträden, af hvilka 54 ordinarie och 14 extra. Dervid handlades inalles 1,333 diarüförda ärenden m. m.

¹⁾ Drks prot. den 3 juli § 3. — ²⁾ D:o d:o den 13 mars § 8. — ³⁾ D:o d:o den 10 juli § 8, den 13 nov. § 23, den 20 nov. § 19, den 27 dec. § 12. — ⁴⁾ D:o d:o den 3 jan. § 3, den 30 jan. § 7, den 6 febr. § 25, den 13 febr. § 7, den 20 febr. § 3, den 27 febr. §§ 5 och 6, den 13 mars § 6, den 27 mars §§ 2--5, den 1 maj § 4, den 22 maj § 20, den 24 juli § 21, den 13 nov. § 2 och den 11 dec. § 1.

den, af hvilka 83 voro beroende från de föregående åren samt 1,250 nya. Af dessa blefvo 1,260 befordrade till slut samt 73 beroende på vidare åtgärd. Anordningar utfärdades till ett antal af 1,846. Paragrafantalet i Kammarens protokoll under året uppgick till 1,919 samt breffnummern till 304.

III. Fattigvårdsstyrelsen.

Den af Fattigvårdsstyrelsen till Drätselkammaren afgifna redogörelsen för dess verksamhet under år 1889 är, med uteslutande af särskilda tabeller hvilka i hufvudsak intagits längre fram, af följande lydelse:

„Den styrelse, som under loppet af år 1890 handhaft stadens fattigvård, har utgjorts af följande invalde personer, nemligen: Ordförande, sekreteraren vid Öfverstyrelsen för väg- och vattenbyggnaderna B. Sirén, ledamöterna t. f. kyrkoherden F. L. Bengelsdorff, som jemväl var utsedd till viceordförande, senatskanslisten N. Estlander, handlanden N. Kochtomow, handlanden E. J. Willstedt, slagtaremästaren J. E. Hacklin och diakonissan vid stadsmissionen Fröken Cecilia Blomqvist samt suppleanterne handlanden O. W. Laurent och vaktmästaren J. F. Holmberg.

De presterliga förrättningarna vid arbets- och fattiggården utöfvades af gardespastorn K. A. Hyrkstedt. Inspektorsbefattningen vid sagda inrättning innehades af förre slottsbefallningsmannen K. E. Degerholm och sekreteraretjensten vid fattigvårdsstyrelsen af kamreraren G. A. Wendell. De för fattigvårdens utgifter erforderliga medel hafva, på grund af styrelsens requisition, lyftats i Drätselkontoret af sekreteraren, som deröfver vid hvarje månads utgång afgifvit redovisning, hvilken genast derå afsändts till Drätselkammaren.

Antalet af dem, som genom fattigvårdsstyrelsens försorg blifvit vårdade under år 1890 har utgjorts af:

a) Intagna i arbets- och fattiggården 442 personer, deraf:

högsta antalet på en gång	281
(emot 227 för år 1889)	
i medeltal	248
(emot 205 för år 1889)	
minsta antalet	215
(emot 184 för år 1889)	

Antalet fattige som vårdats på kommunens bekostnad.